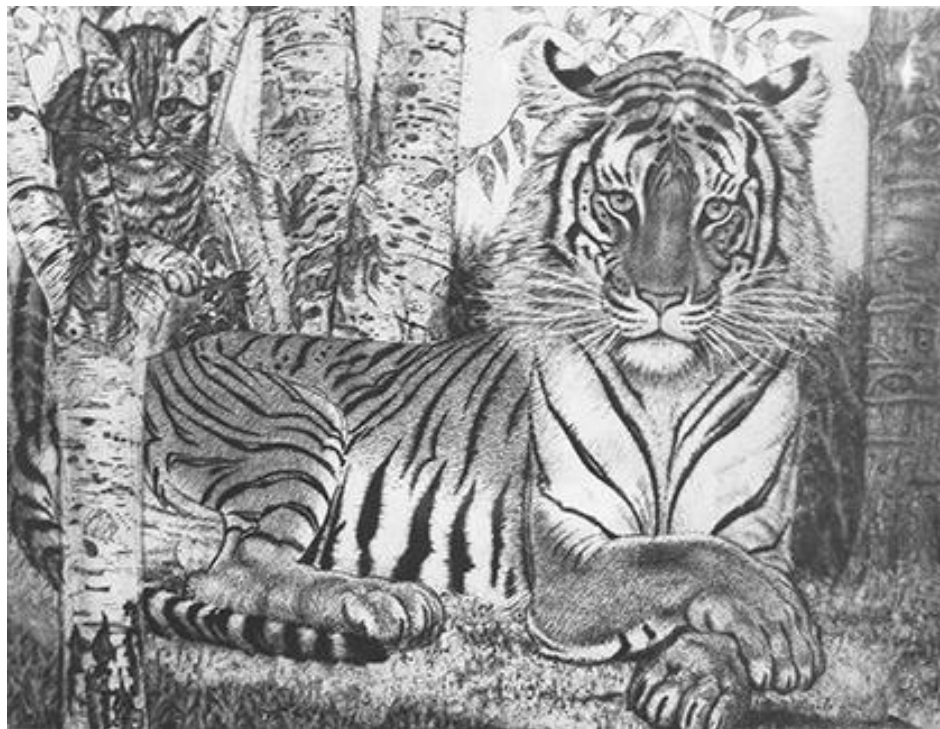

GRAAFIKA

Eduard Wiiralt 1898-1954

Tiiger

Põrgu

Graafika (*grapho kirjutam*) on kujutava kunsti liik

- Sarnaselt maalikunstiga on graafika **kahemõõtmeline kunst**. Põhiliseks väljendusvahendiks on sealjuures joon, punkt, palju harvem värv.
- Võimalik on ka värviline trükk. Sel puhul tuleb iga osastisvärvi jaoks valmistada omaette plaat.
- Graafika laiem tähendus hõlmab **joonistus kunsti ja trükigraafikat**.
- Graafika kitsamas mõttes tähendab kunstiteose loomist **trükkimise** teel. Seega on graafika üks noorematest kunstiharudest, tema eelduseks on paberi ja trükikunsti leiutamine. **Euroopas sai see teoks renessansiajastul.**

- **Vabagraafika e joonistus** tehakse otse paberile.
- **Estamp e paljundusgraafikas** lõigatakse või uuristatakse peegelpildis kujutis plaadile ja trükitakse sellega paberile jäljend ehk tõmmis (3/12).
- Kui kunstnik teeb ise kavandi ja plaadi, siis on see **originaalgraafika**.
- **Reproduktsiooni** puhul teeb trükivormi oskustöölaine.

Jaapani graafiline tušijoonistus

Joonistus on kunsti alus, seda kasutatakse teose kavandamisel, vormi ja valguse õppimisel, kompositsiooni loomisel. Lisaks tavapärasele pliiatsile e **grafiidile** saab joonistamisel kasutada värvilisi pliiatseid, viltpliiatseid, **sütt**, värvilisi kriite (punakaspruun **sangviin**) ja tušši.

Michelangelo, kavand, sangviin

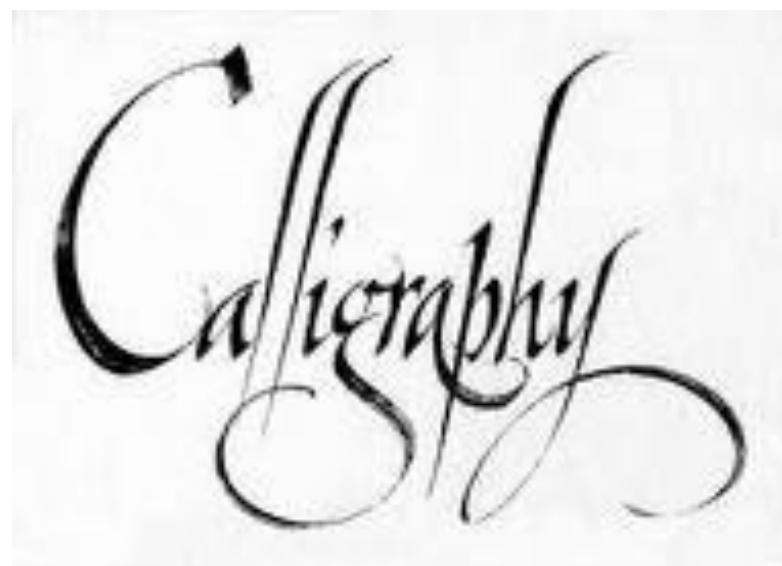

Kristjan Raud, Kalevipoeg, süsi

- Kunstiteostena välja pakutud graafikateosed kuuluvad **vabagraafika** valdkonda.
- Väga suur roll on läbi aegade olnud **raamatugraafikal**, illustratsioonil.
- 20. sajandil on laialt levinud **reklaam- ja tarbograafika**. Nendega seondub omaette graafika alaliik - **kirjakunst**.

Ken Karner, Davinci Nike

Kalligraafia

Trükigraafika

Kõrgtükk - paberile jätavad jälje värviga kaetud trükiplaadi kõrgemad osad. Siledast plaadist **uuristatakse välja need osad**, mis peavad jääma paberivärvi.

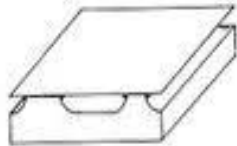
Olulisemad tehnikad on

linool- ja puulõige

(vastavalt trükiplaadi materjalile).

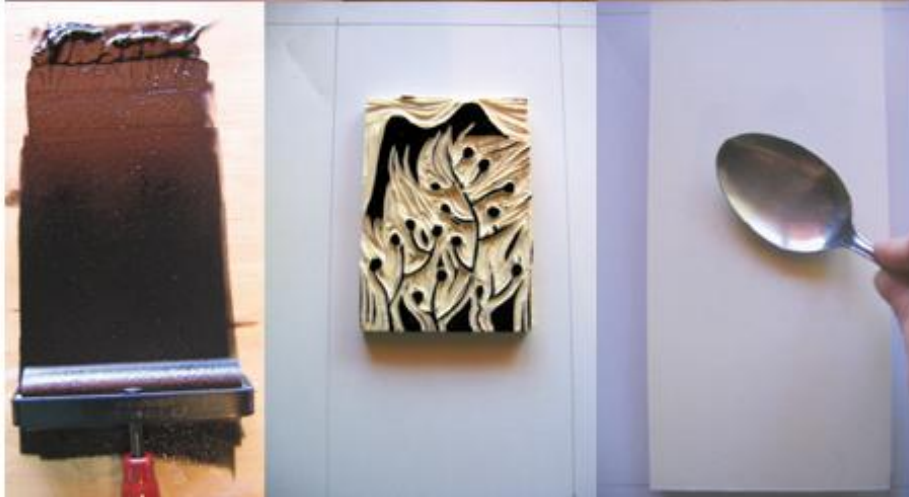
Puuduseks on peente ja

täpsete joonte saamise keerukus.

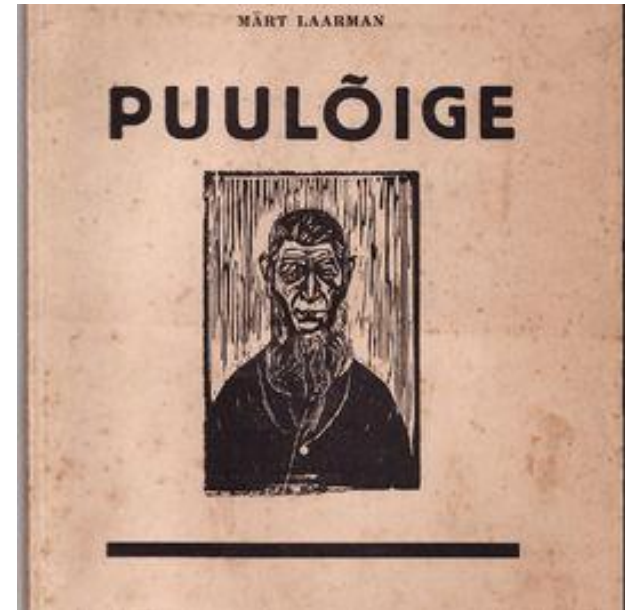
E. Wiiralt, Puulõike sünd

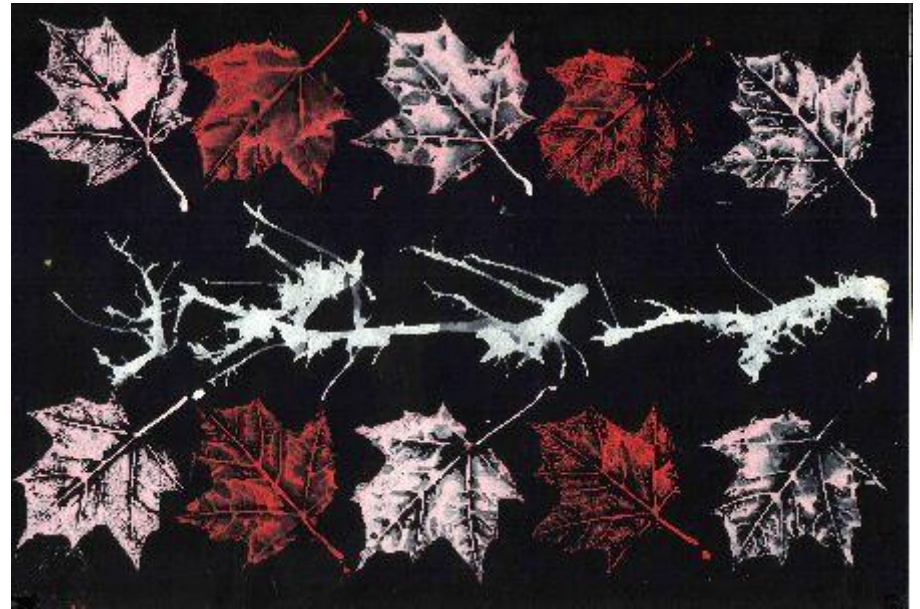
Linool- ja puulõige

puulõige

Puulõige on pärit Hiinast 2 saj, Euroopasse jõudis 14 saj. Esmalt paljundati mängukaarte ja piibleid. 15 saj trükikunsti leiutamiselega raamatuillustratsioonid.

Materjalitrükk

Papitrükk

Õunatrükk

Sügavtrükk on vastupidine meetod. Värv trükitakse paberile trükiplaadi uuretest. Joonistus kraabitakse või söövitatakse **metalplaadile**, kantakse sellele siis värv ja pühitakse uuesti puhtaks.

- Trükipressi tugeva surve all pundub **niiske ja pehme paber** uuretesse ja võtab sinna jäänud trükivärvi kaasa.
- Sellise viisi suureks plussiks on väga **peente ja täpsete** joonte saamise võimalus.
- Pikka aega kasutati sügavtrükki raamatute illustreerimisel.
- Tähtsamad tehnikad on **vasegravüür, kuivnõel, ofort, akvatinta, pehmelakk ja metsotinto**.

Vasegravüür Itaalias ja Saksamaal

16.sajandil- Albrecht Dürer

Vasegravüür ehk vasselõige on vanim sügavtrükimenetlus, mille puhul **joonistus graveeritakse vaskplaati.**

- Joonistus graveeritakse uuritsaga 2-4 mm paksusesse vaskplaati.
- Servjooned vajutatakse šaabriga siledaks.
- Plaat kaetakse trükivärviga.
- Plaat hõõrutakse üle nii, et trükivärv jääks vaid joonise vagudesse.
- Trükkimiseks kasutatakse trükipressi.
- Trükitakse niisutatud paberile.

Albrecht Dürer, Melanhoolia

- **Lametrükk**- sel juhul on plaadi pind täiesti tasane ja värvi kinnitamiseks kasutatakse mitmeid **keemilisi ja fotokeemilisi võtteid**.
- Vana tehnikaks on **litograafia - kivitrükk**, mille puhul kantakse kiviplaadile joonistus rasvapliiatsiga.
- Plaati niisutatakse veega, mille tulemusena trükivärv jääb külge **ainult rasvastele kohtadele**.
- **Monotüüpia**

Henri de Toulouse-Lautrec, reklaamplakat, värviline litograafia

Graffiti/ muralism ja supergraafika

Rio de Janeiro favela supergraafika

graffiti

Düsseldorf

Trükkimine

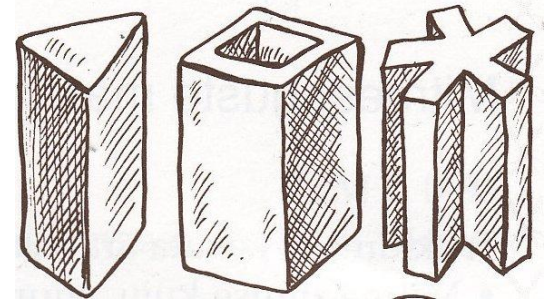
<http://www.tps.edu.ee/materjalid/trykkimine/>

Trükkimine on jäljendi tegemine, selle võib teha mingist olemasolevast materjalist, väljakraabitud pildist plaadil, linooli või puusse uuristatud klišeest, korgist või kartulist tehtud templist. Võimalusi onn äärmiselt palju, kuid põhimõte on alati üks. **Mingi alus kaetakse õhukese ja ühtlase värvikihiga** ja peale vajutamist jätab see materjalile (paberile) jälje. Järgnevalt on ülevaade lihtsamatest trükkimise võimalustest.

Trükkida on võimalik **väga mitmete värvidega**- spetsiaalsete trükivärvidega, vesivärvide, akrüül- ja plakativärvidega, kangale kangavärvidega.

Õli- ja trükivärvide **lahjendamiseks** on lahustid ja tärpentiinid, vee baasil värve saab leige veega puhastada.

Spetsiaalse seguga värvist, tapeediliimist ja nõudepesuvahendist on ka võimalik trükkida.

Paberitest sobivad trükkimiseks õhemad ja siledamad, kuid huvitava tulemuse saab ka käsitsitehtud paberitega, eriti tundliku pinna saame siidpaberile trükkides. **Enne trükkimist oleks soovitav paber kergelt niiskeks teha**. Võimalik on mõni aeg veevannis paberit hoida või siis ühtlaselt niiske švammiga üle niisutada.

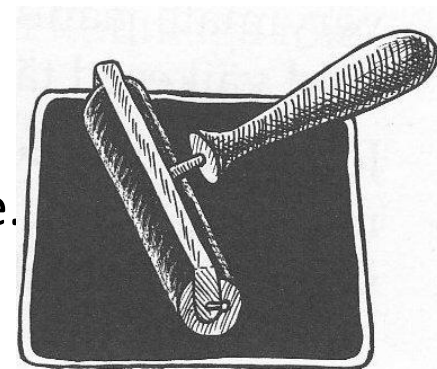

Kuna trükkimine määrib üle keskmise, pane selga vanemad riided, kata tööpind ajalehtede või lauakattega. Käepärast olgu lapp plekkide ja pritsmete pühkimiseks. Švammid, pintslid on samuti vajalikud. Pese või puhasta templid ja klišeed alati koheselt peale trükkimist, samuti enne uue värvi kasutusele võtmist.

Trükkimise jaoks on olemas **spetsiaalsed rullid, pressid, plaadid**. Kuid kodusest majapidamisest leiame neile aseained. Värv kandmise rullina sobib **fotorull või ka vana taignarull**. Rull on vajalik värvi kandmiseks, kuna siis katab värv aluse ühtlasemalt.

Ühtlase värvikihi saamiseks **vajuta tuubist või pane lusikaga potist värv alusplaadile**- pleksiklaas, metall, klaas. Alus peab olema alati hästi puhastatud, muidu jääb eelmise trükkimise värv segama. Rulli ettevaatlikult värv alusplaadile laiali niikaua, kui kogu kiht on ühtlane. Nüüd saad trükkida selle plaadi peal või värvise rulliga kanda värv klišeele.

- Mitmevärvilise tulemuse jaoks pane aluse mitu värvi
- Värv saab alusele kanda ka hästi painduva labidakesega.
- Trükirulliks sobib juba aegunud pesumasina väänamisrulle.
- Metalllusikaga on võimalik ka pilte välja hõõruda.

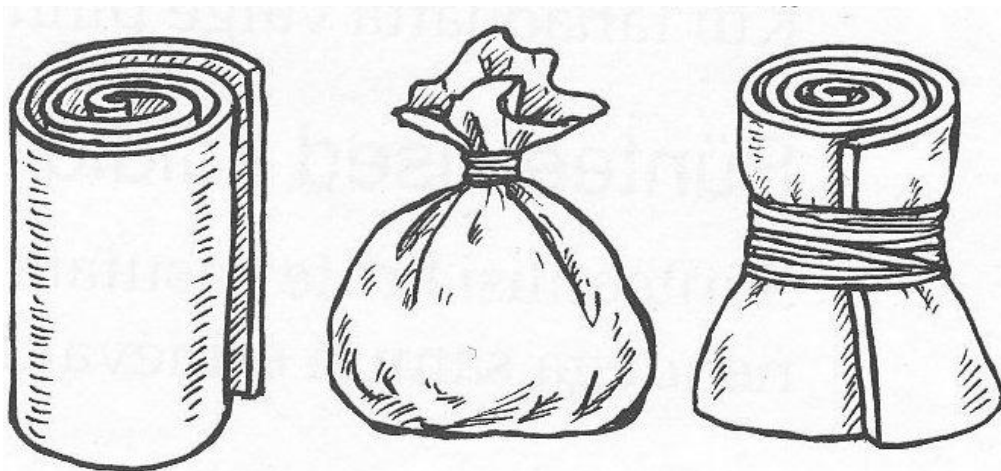

Trükkida, jäljendeid teha saab ka sõrmedega. Lõigata välja aluspapist koht, mida tahate lõpptulemusena pildina näha ja siis värvise sõrmega aluspaber katta.

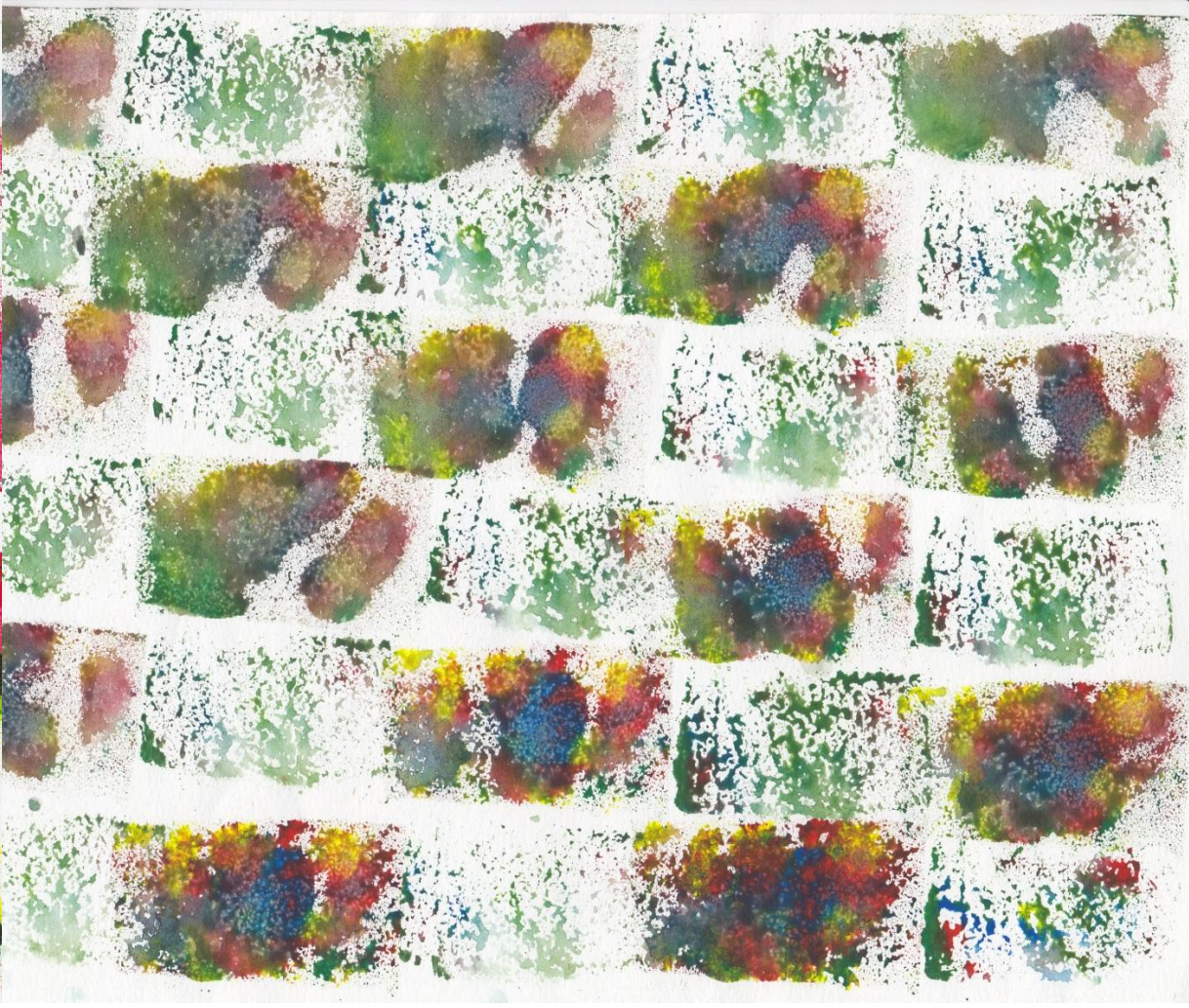
Kinnita šabloon aluspaberile maalriteibiga, tee seda kõikide erinevate võimaluste juures.

Šablooni järgi saab jäljendeid jätta ka pritsides- kata aluspaber väljalõigatud šablooniga ja pritsimistehnikas kata pind.

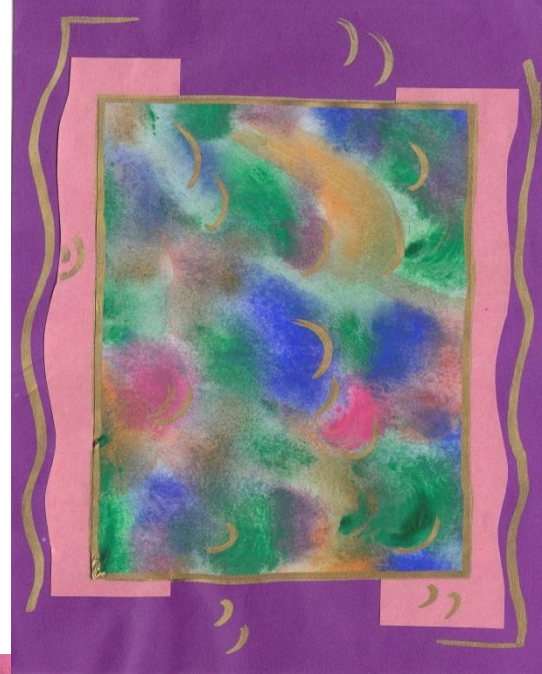
Teine võimalus on välja lõigatud šablooni järgi pilt tupsutada paberile švammitükiga või vatist ja sukast tehtud tamponiga. Trükkimise tampoone on võimalik keerata poroloonirullist ja niidiga kinnitada.

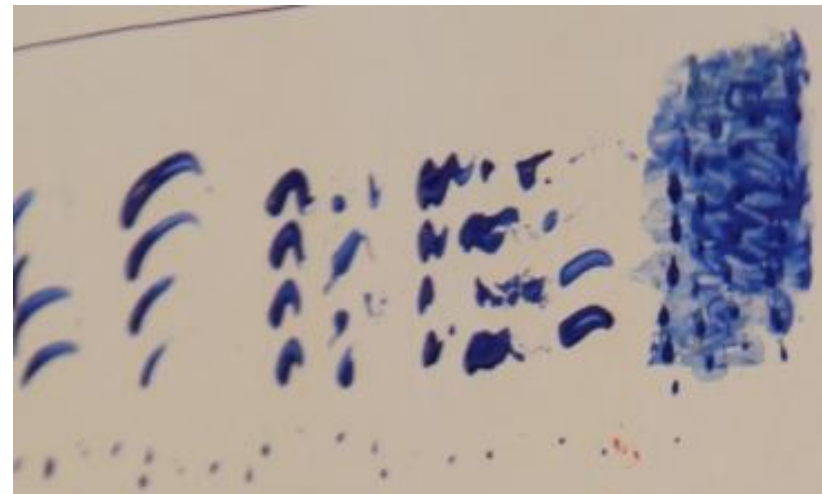
Švammitrük

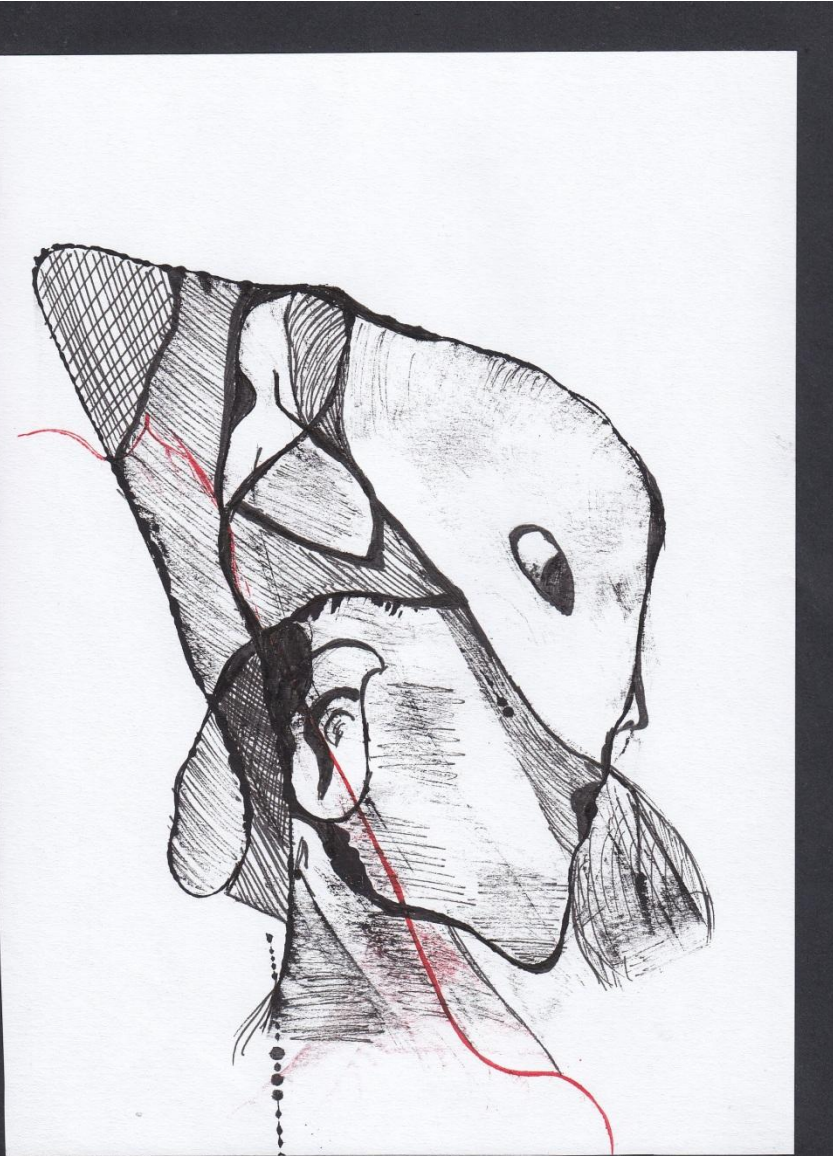
Erineva niiskusega švammid

Suled ja nöörid

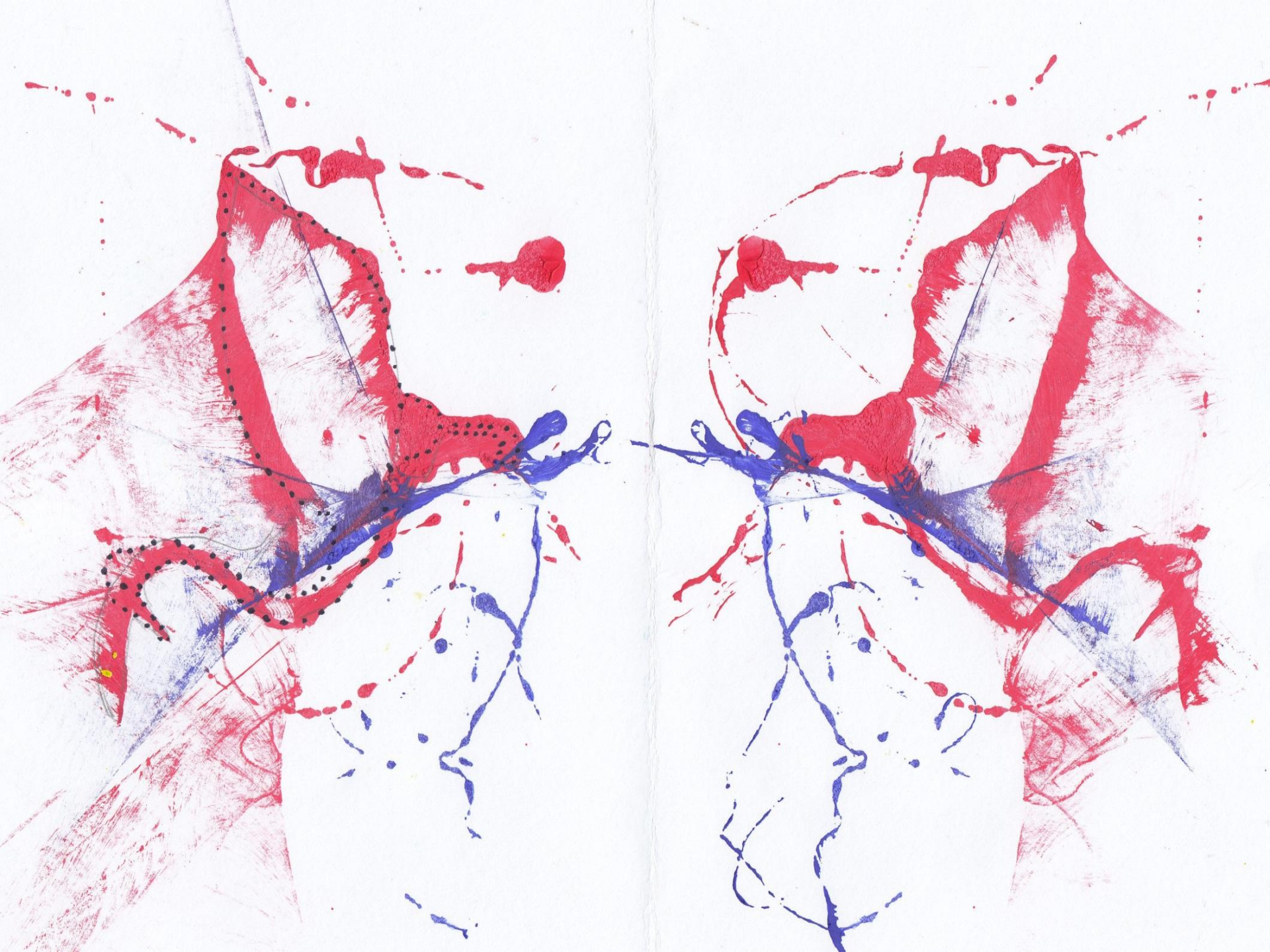

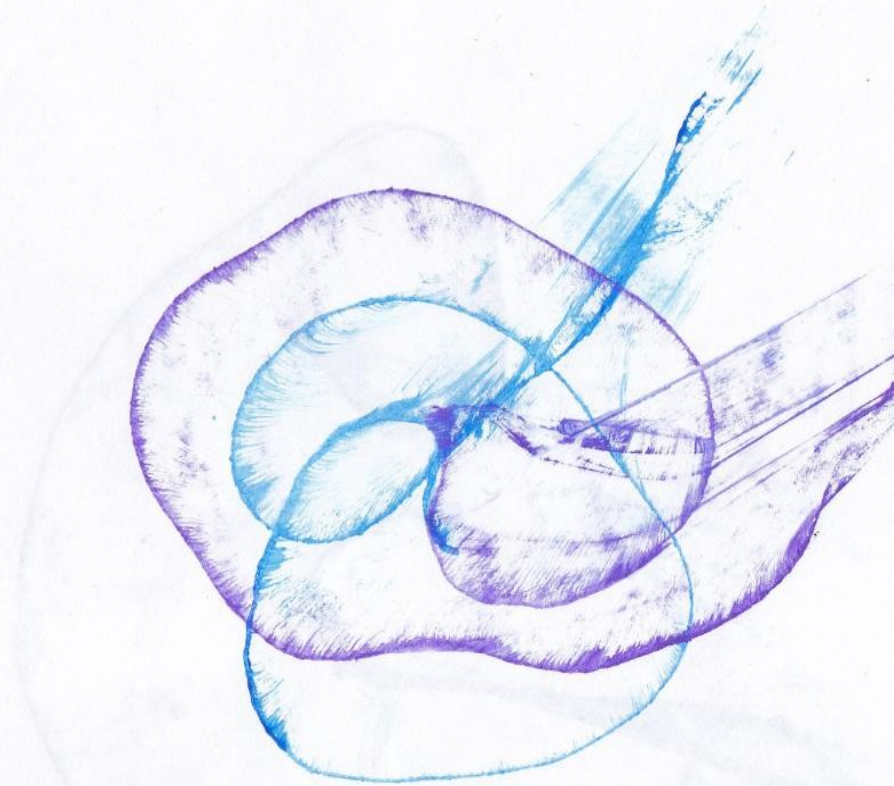
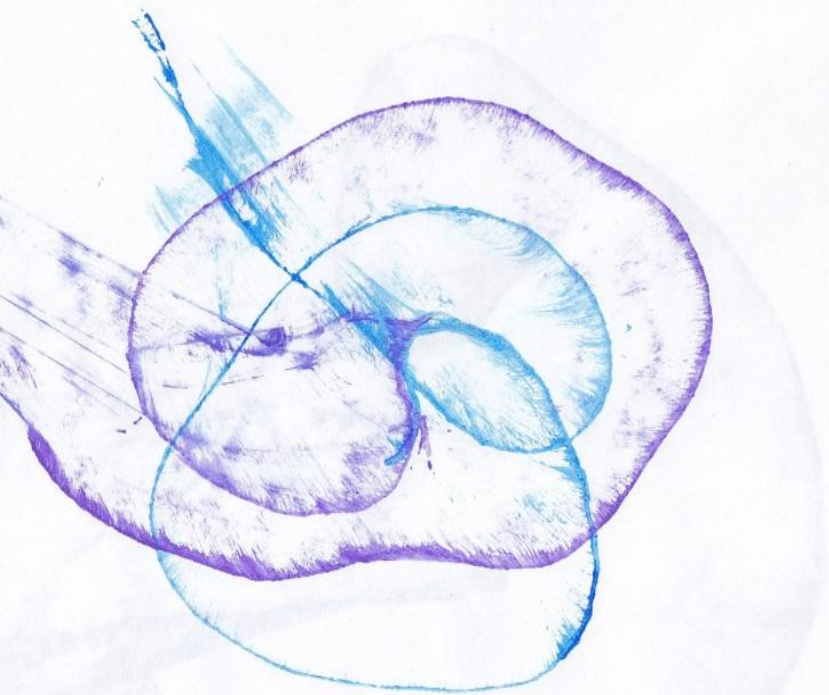
Niiditrükk

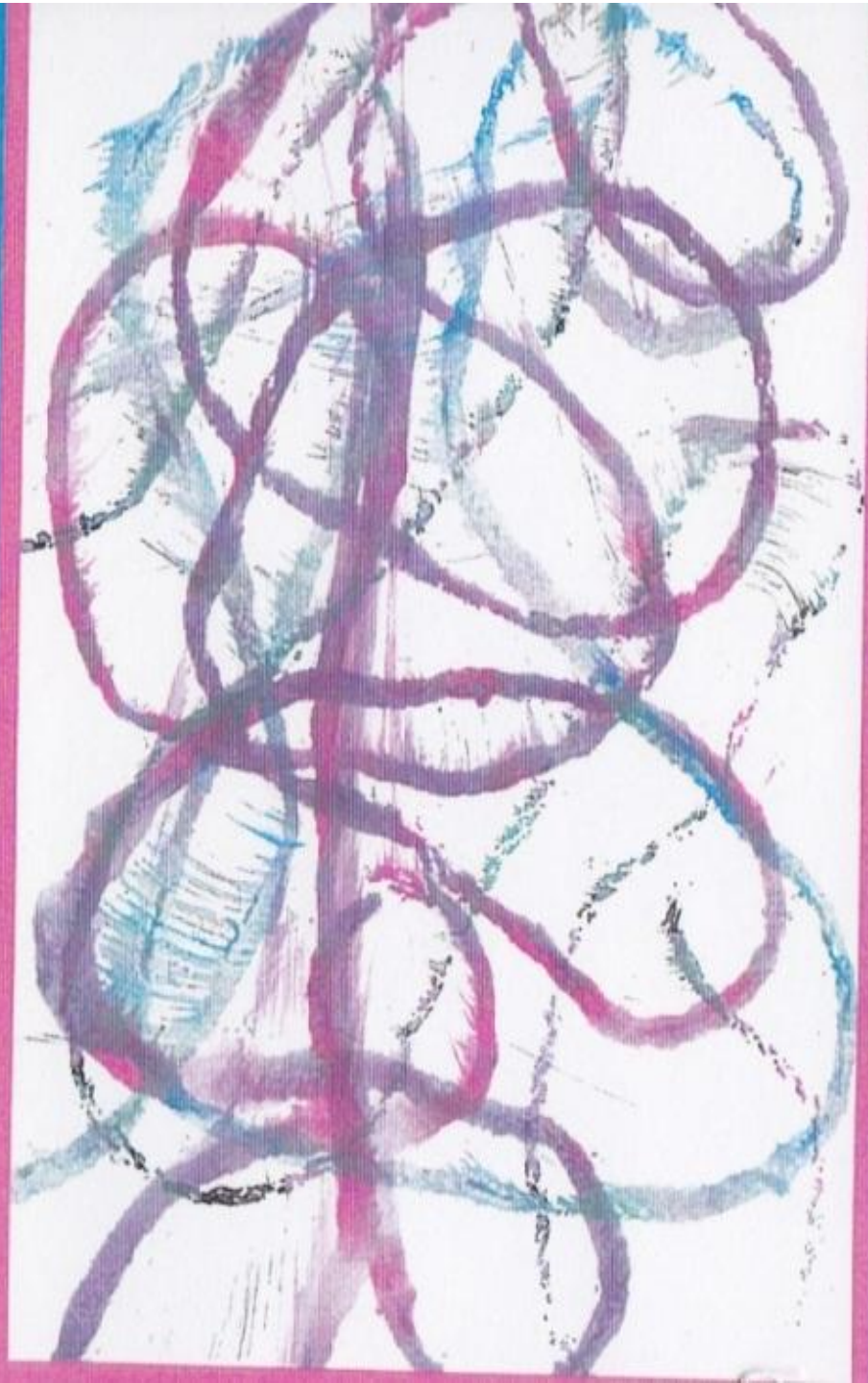

Trükkimisel niidiga saame peenema pildi, lõngaga tulevad jämedamad jooned.

- Voldi paber pooleks
- võta kuni poole meetri pikkune niit, lõng ja tee pintsliga värviseks
- keera see ühele paberipoole kujundiks, jäta ots üle serva
- vajuta kaart kokku ja täpne kerge vajutus peale
- tõmba pooleksmurtud kaardi vahelt niit ettevaatlikult välja
- värvitud niit jätab mõlemale poole huvitava jälje, seda võib täiendada pliiatsijoonisega

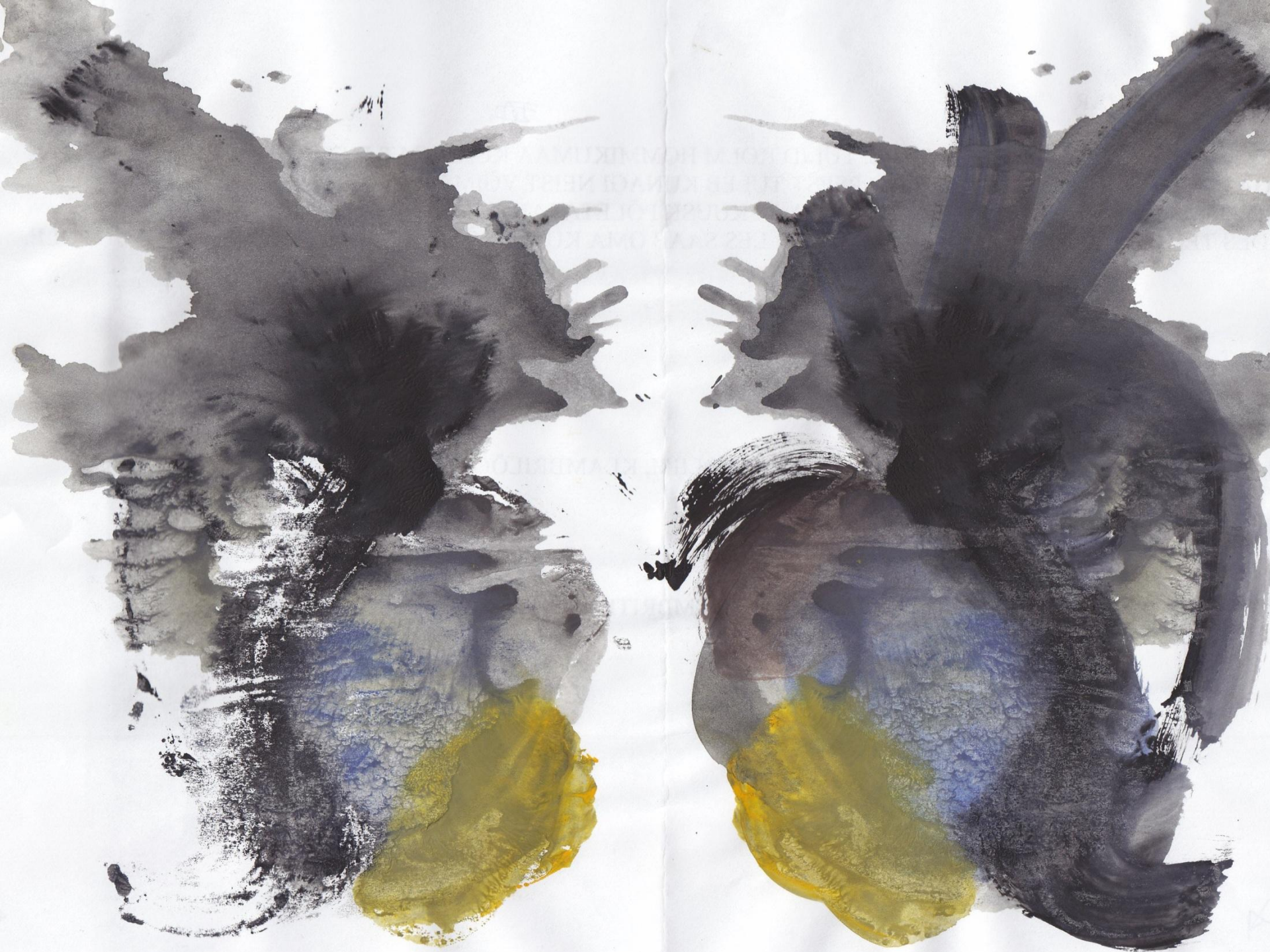

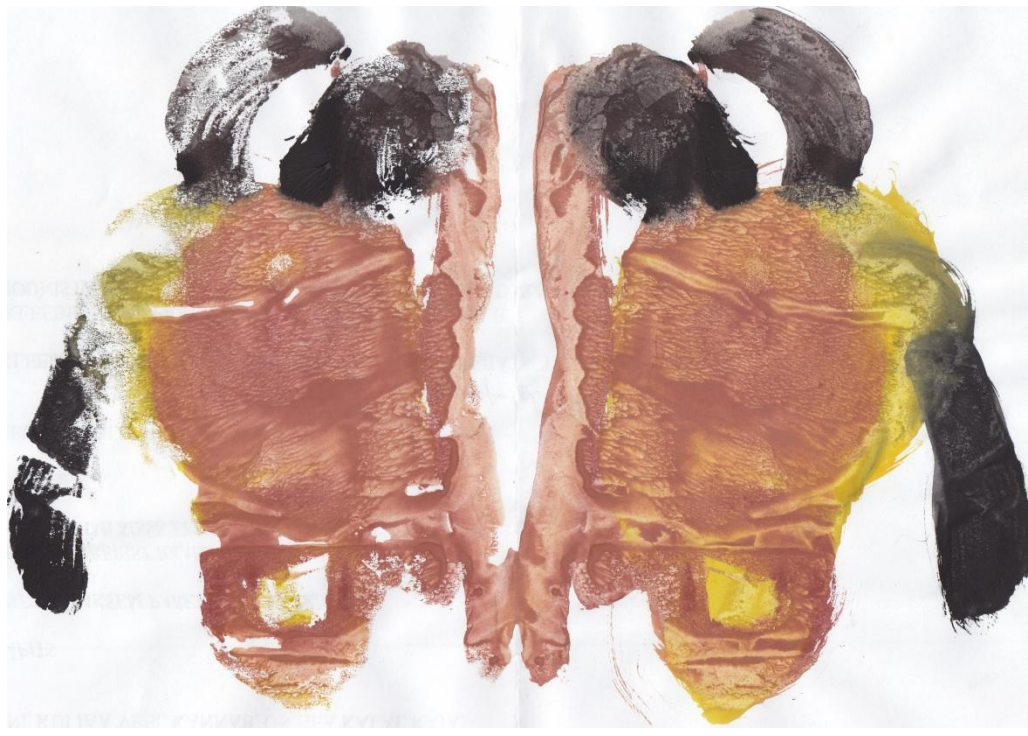
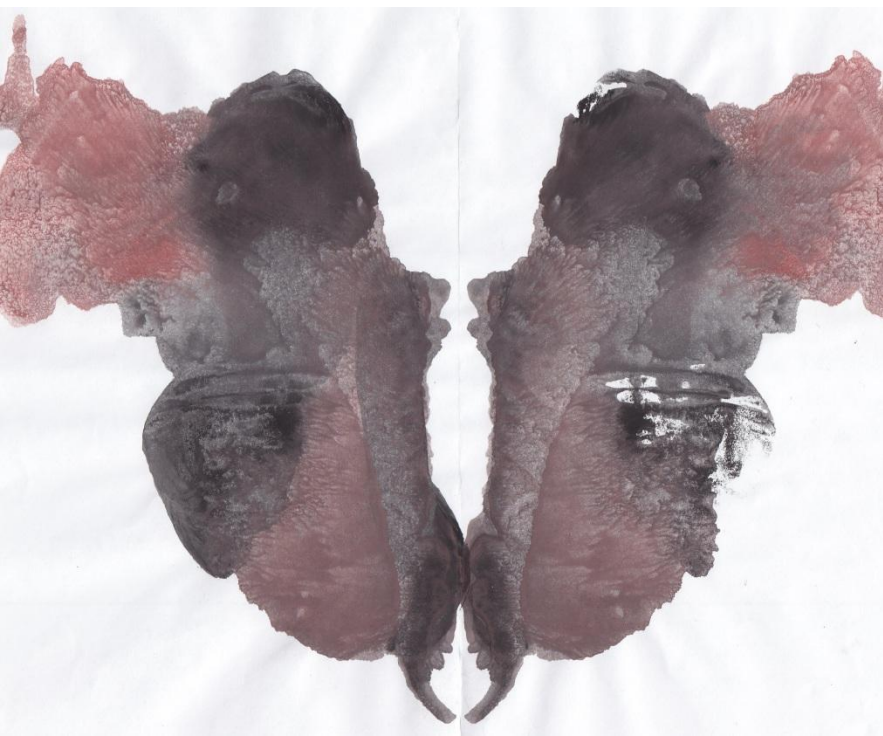

Plärtsutrükk

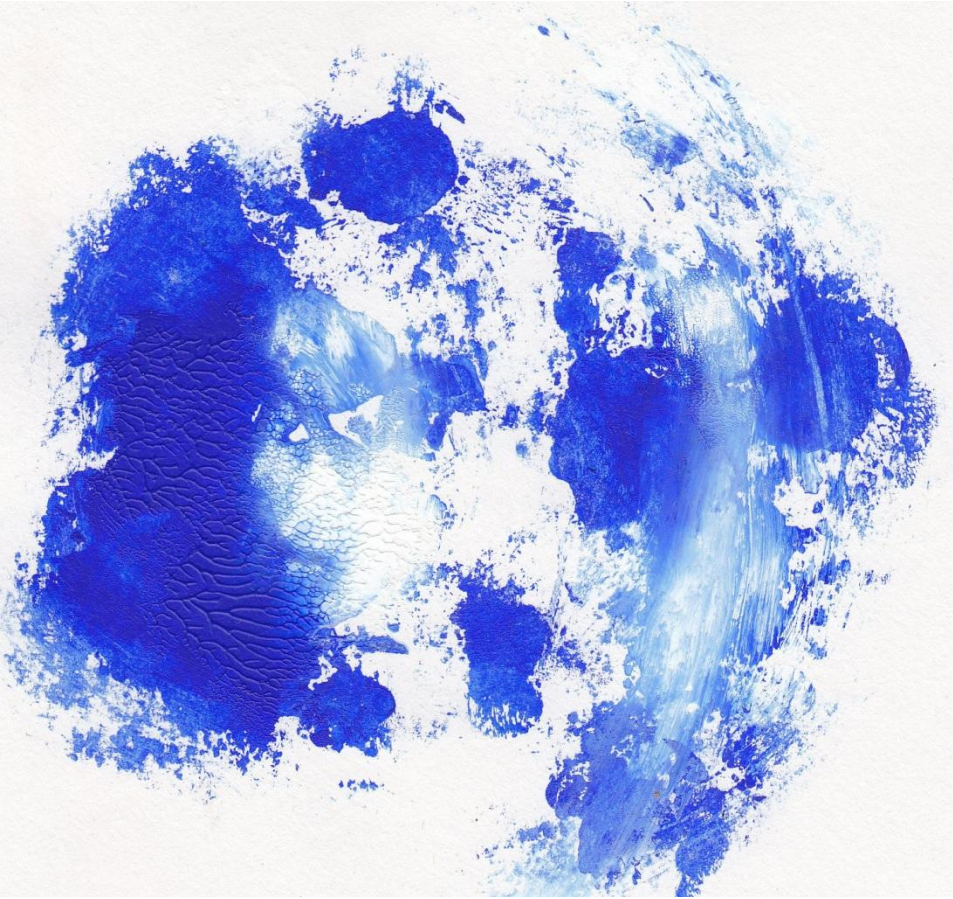

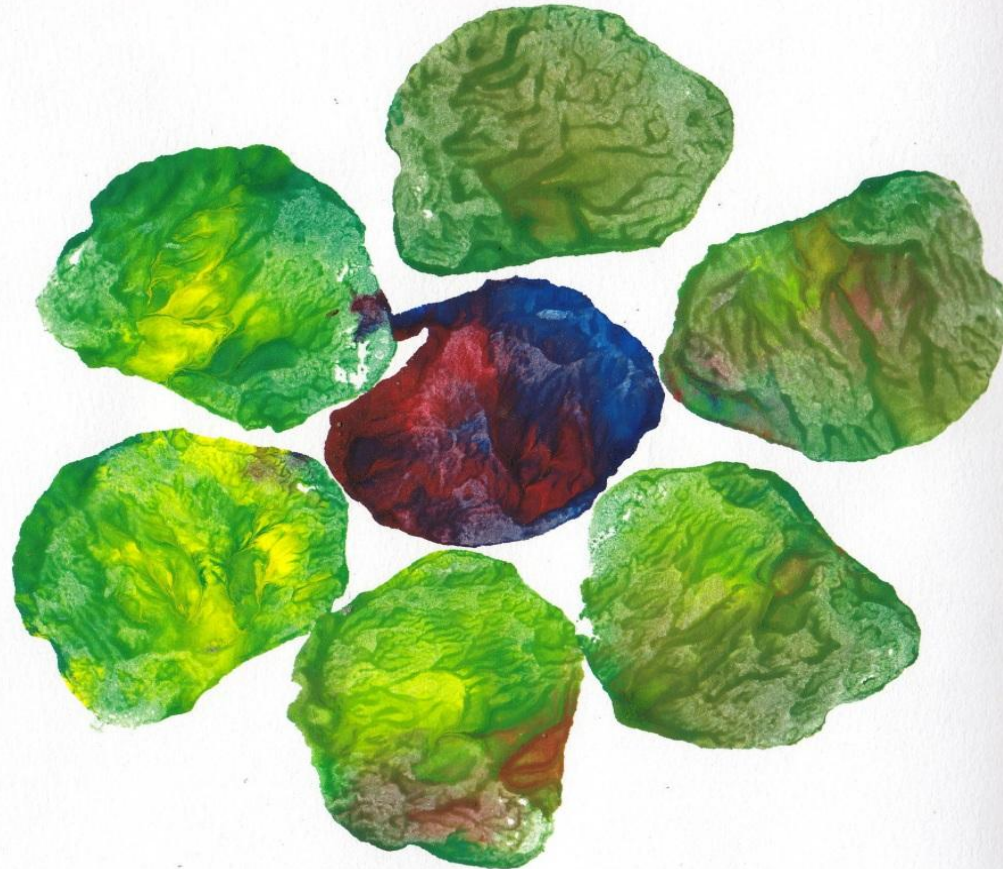
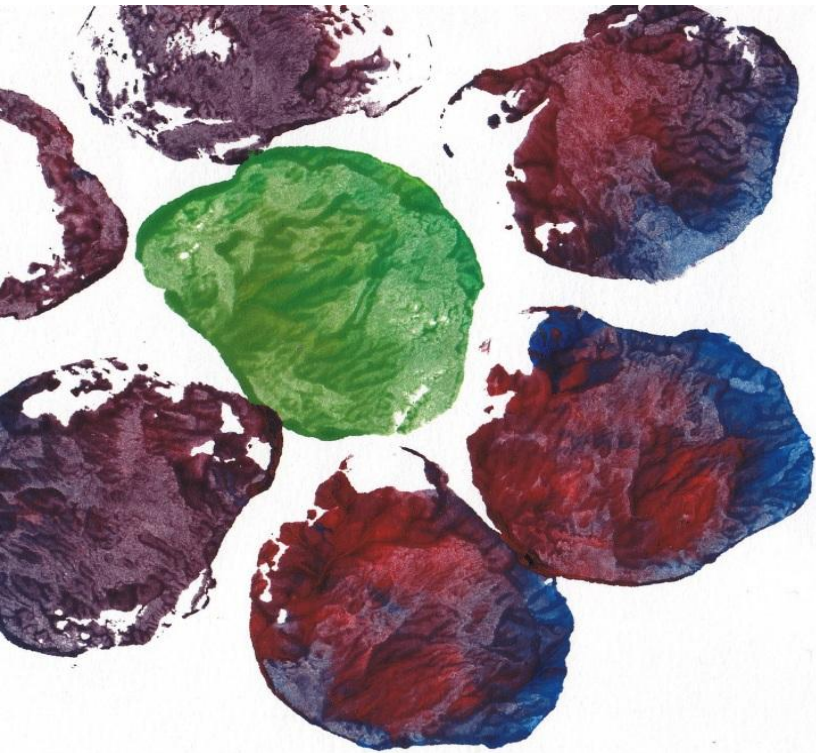

Paberi nihutamine

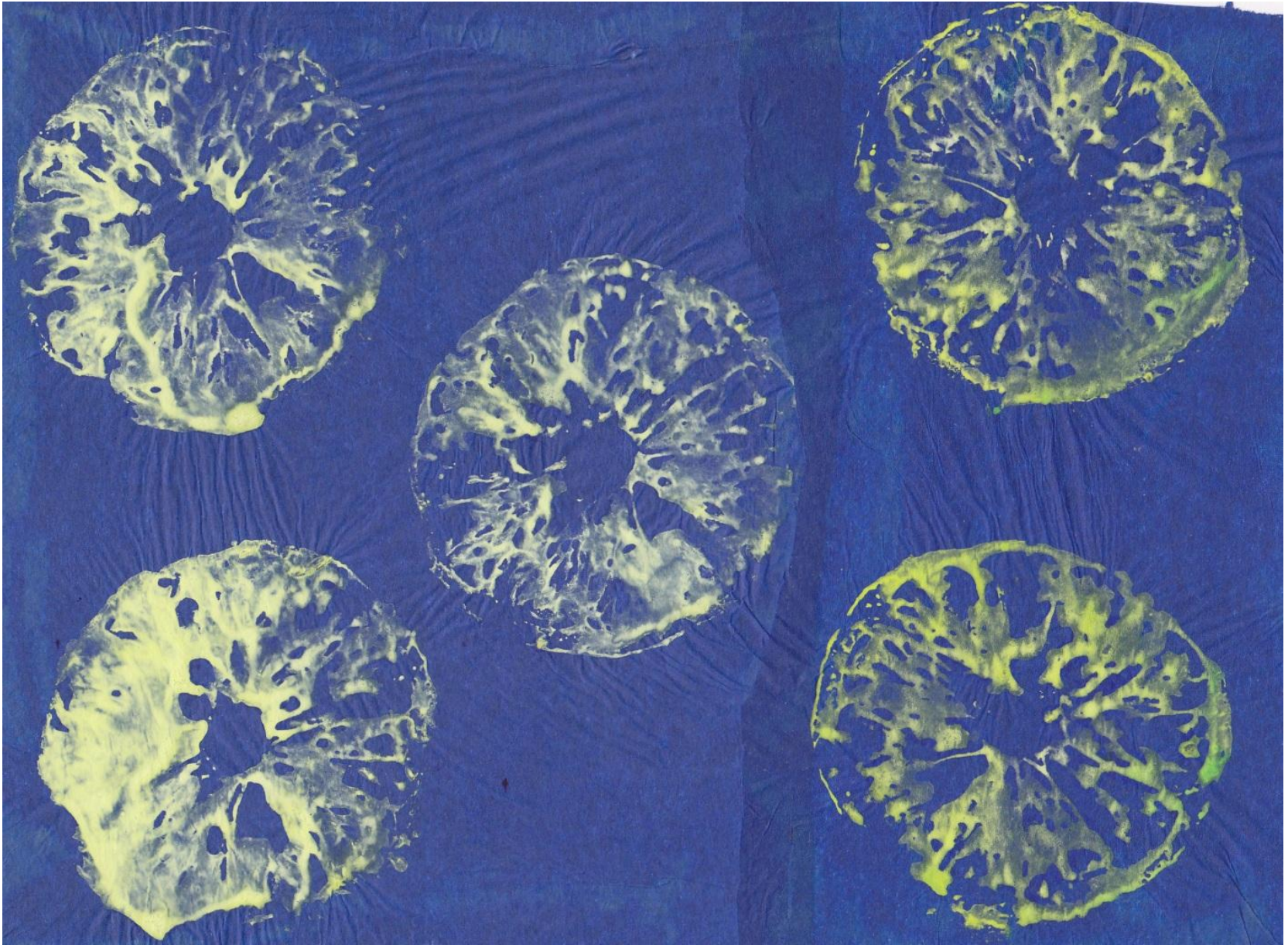

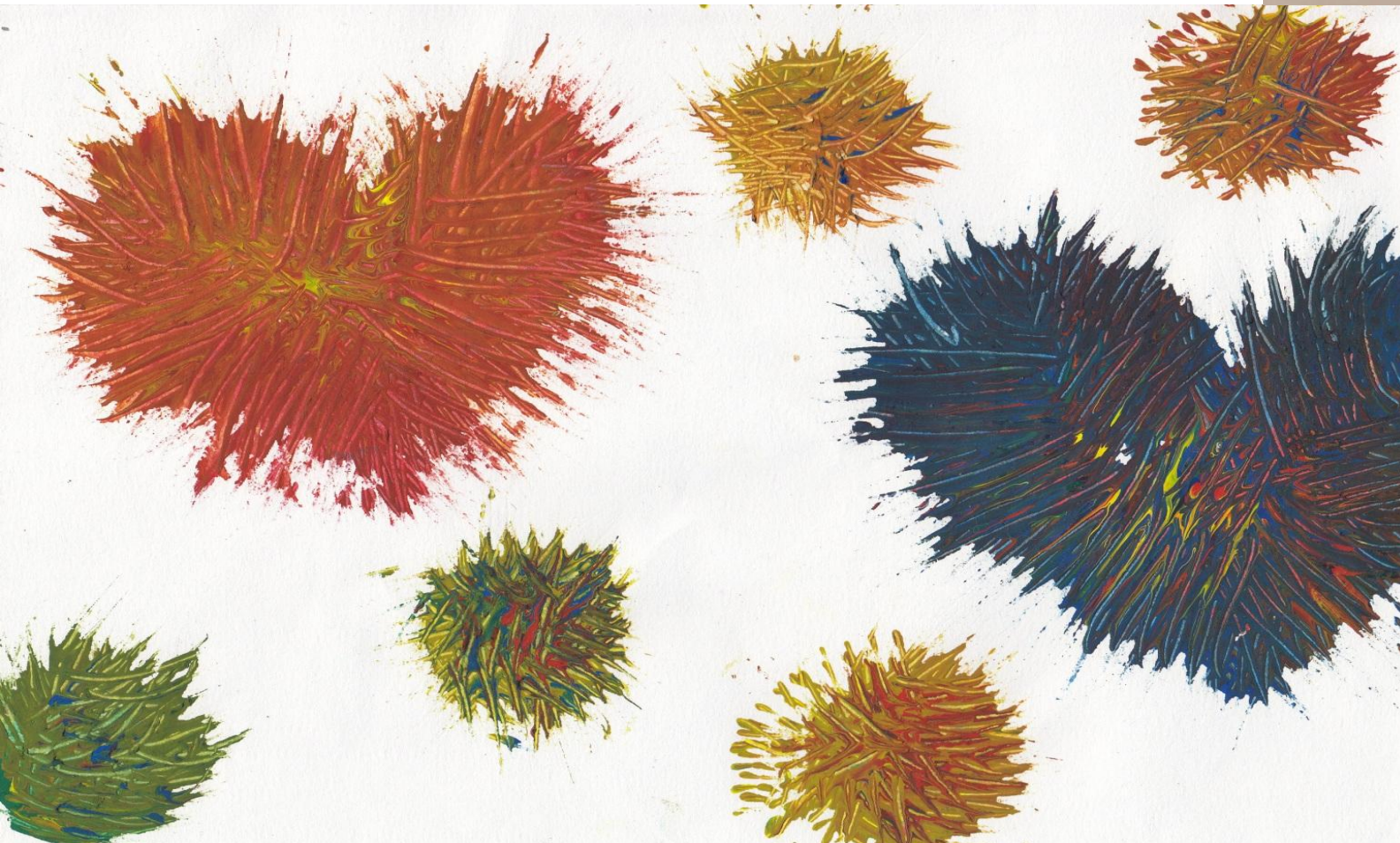
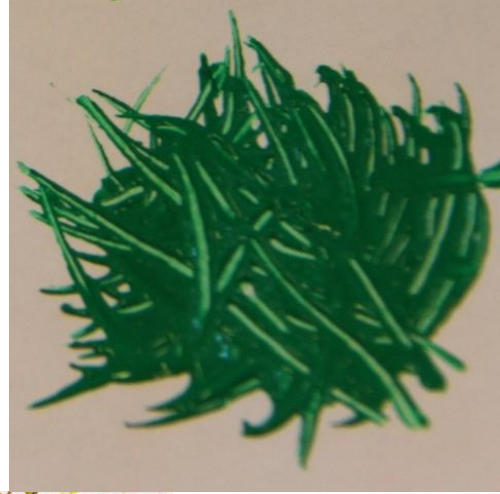
Kartulitrükk

Sidrunitrükk

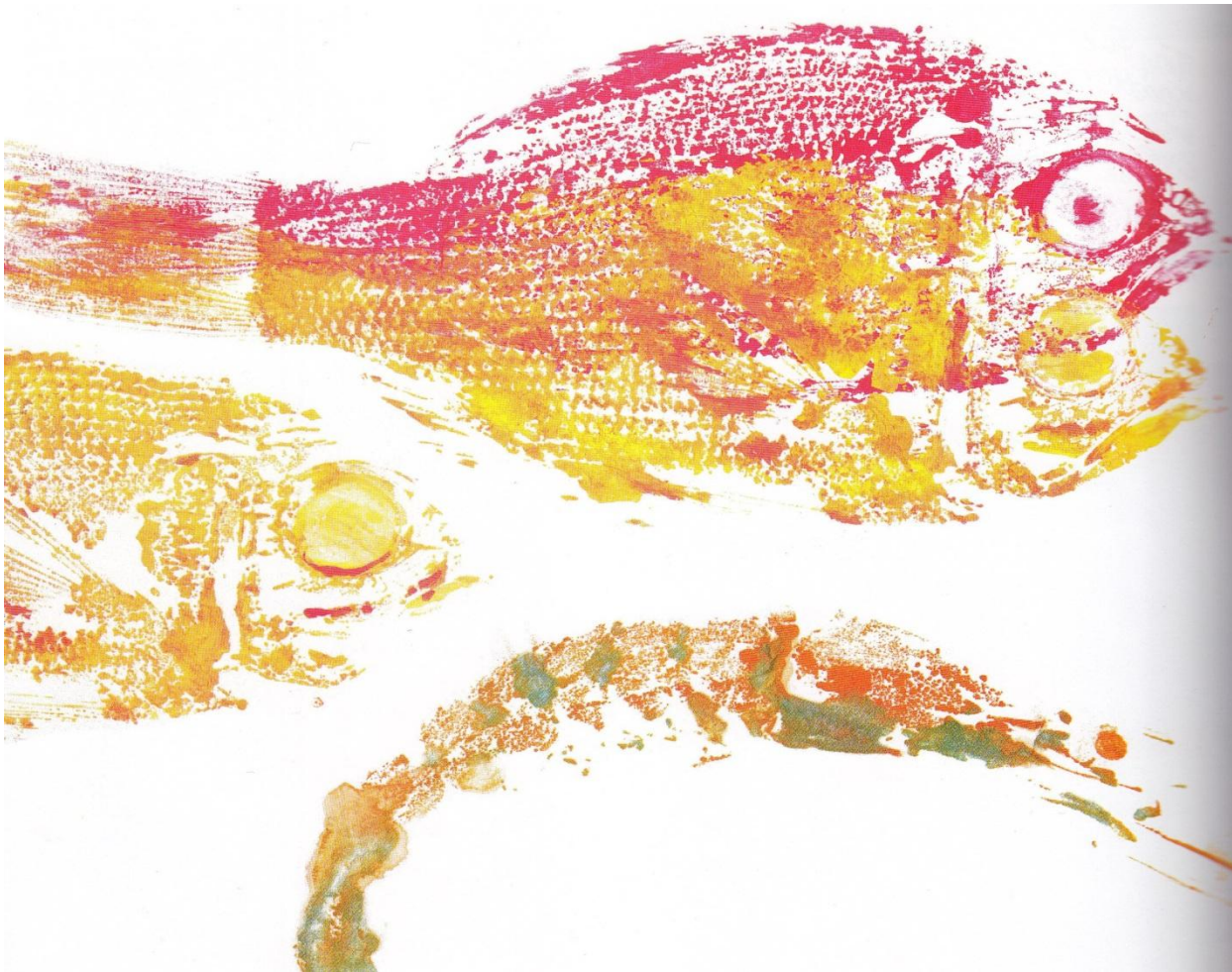

Kahvlitrükk

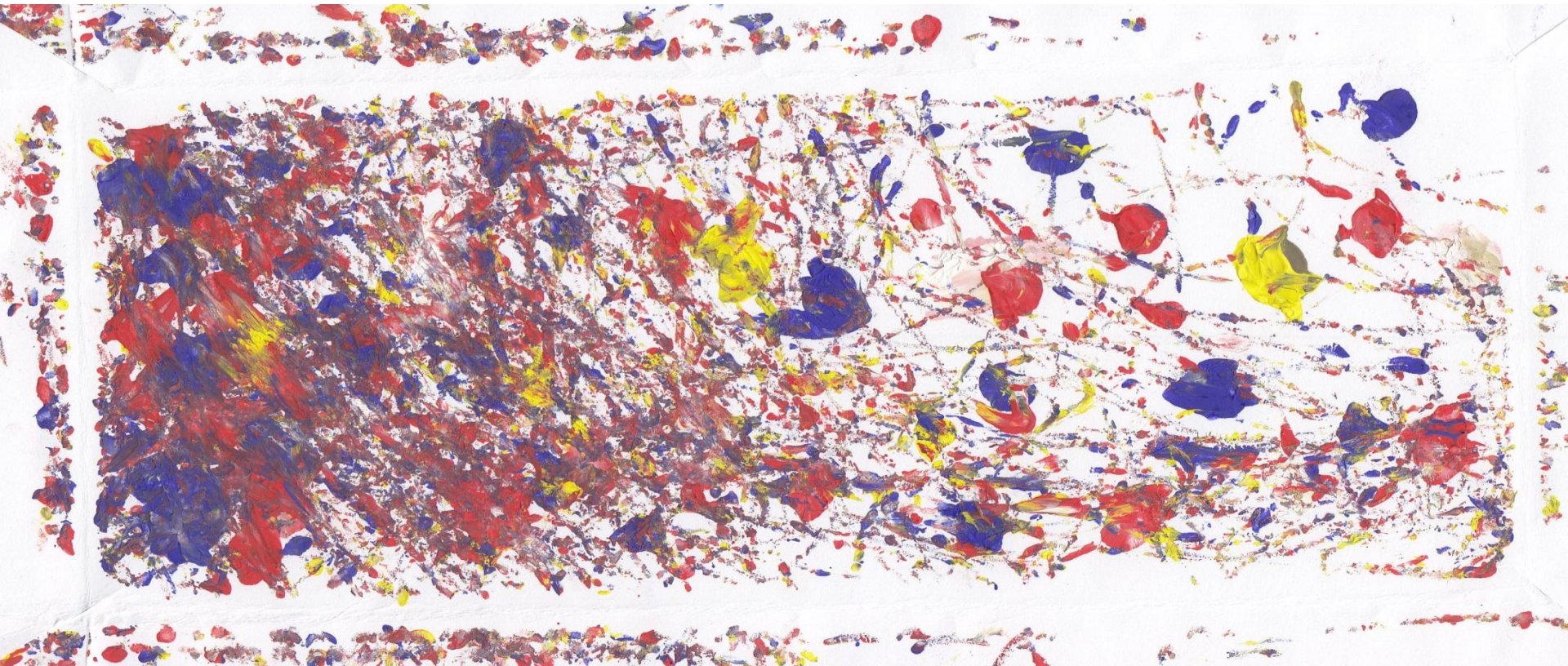
Kalatrükk, suure soomusega kala

- värvi kogu kala ja pane peale paberileht,
- vajuta õrnalt värv paberile ja eemalda ettevaatlikult paber
- kui paned liigselt värvi ja kala on liiga niiske, võib tulemus liiga hägune olla
- peale korralikku pesemist on kala ka söömiseks täitsa kõlbulik

Kuulitrükk

- Võta servaga karp (kommikarp) ja pane sinna põhja tükk paberit
- pane pintsliga paberile erinevaid guaššvärvi täppe
- pane karpi kolm neli klaas- või metallkuuli, sobivad ka niidirullid
- hakka karpi loksutama, kuulid saavad värviseks ja jätavad paberile toredaid jooni
- metallkuule saad nende teed juhtida karbi teiselt poolelt magnetiga

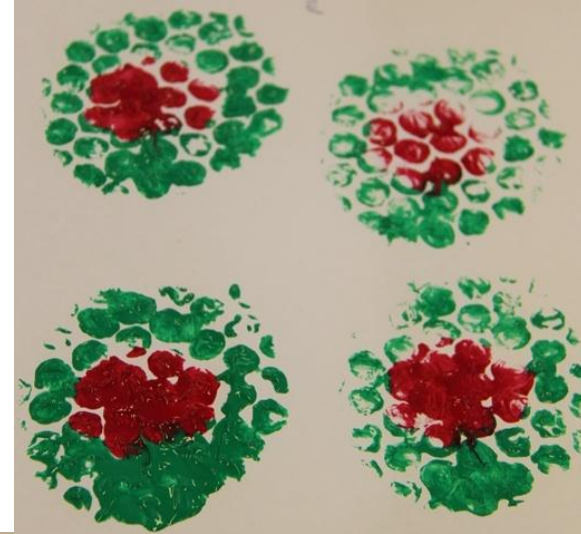
Kiletrükk

Mullikile trükk

Kliistrimaal

Kliister või tapeediliim tee vastavalt õpetusele valmis.

- Kata paber kliistriga ja maali sinna peale kohe värvidega pilt. Viimistle sõrme, pulga , kammi, pintsli otsaga
- Teisel võimalusel sega värv kliistri sisse ja kata paksu kliistrivärviga paber- hele tumeda värviga ja tume heleda värviga. Joonista terava otsaga sinna mustreid.

Kefiiripaber

Sega guaššvärvi sisse kefiiri, kata seguga paksem paber vajuta sinna peale teine paber, vea see alumise pinna pealt maha

peegelpilid saad, kui murrad paberi pooleks, katad vaid pool paberit seguga ja siis murrad paberi kokku

tekkinud paberit saad kasutada aluspaberina või viltpliiatsiga sinna lisandeid joonistada

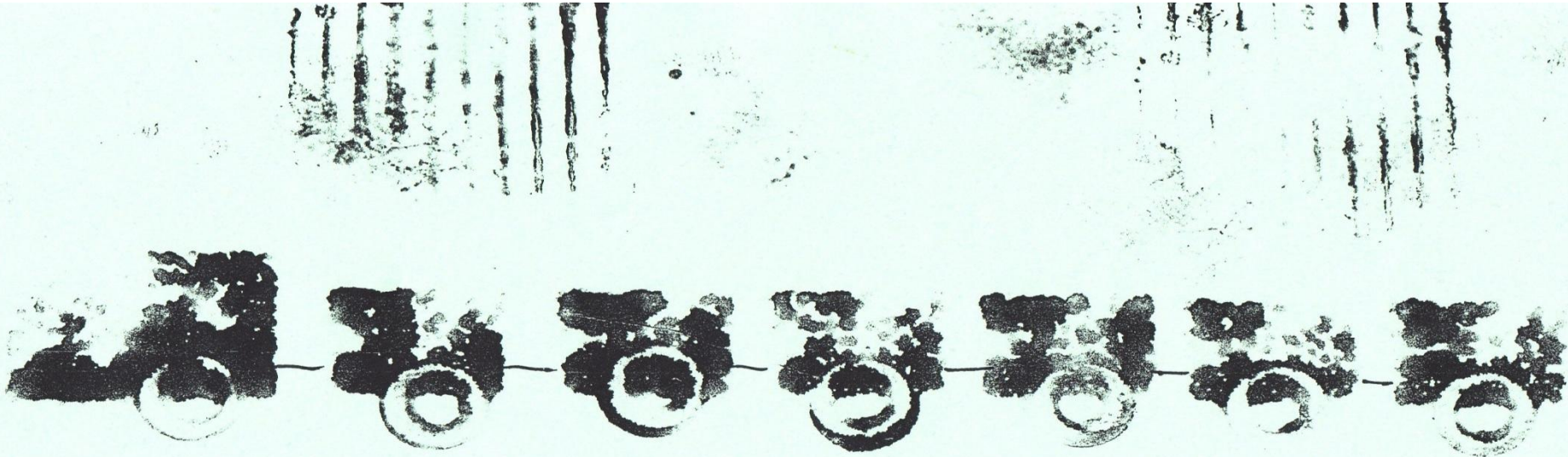

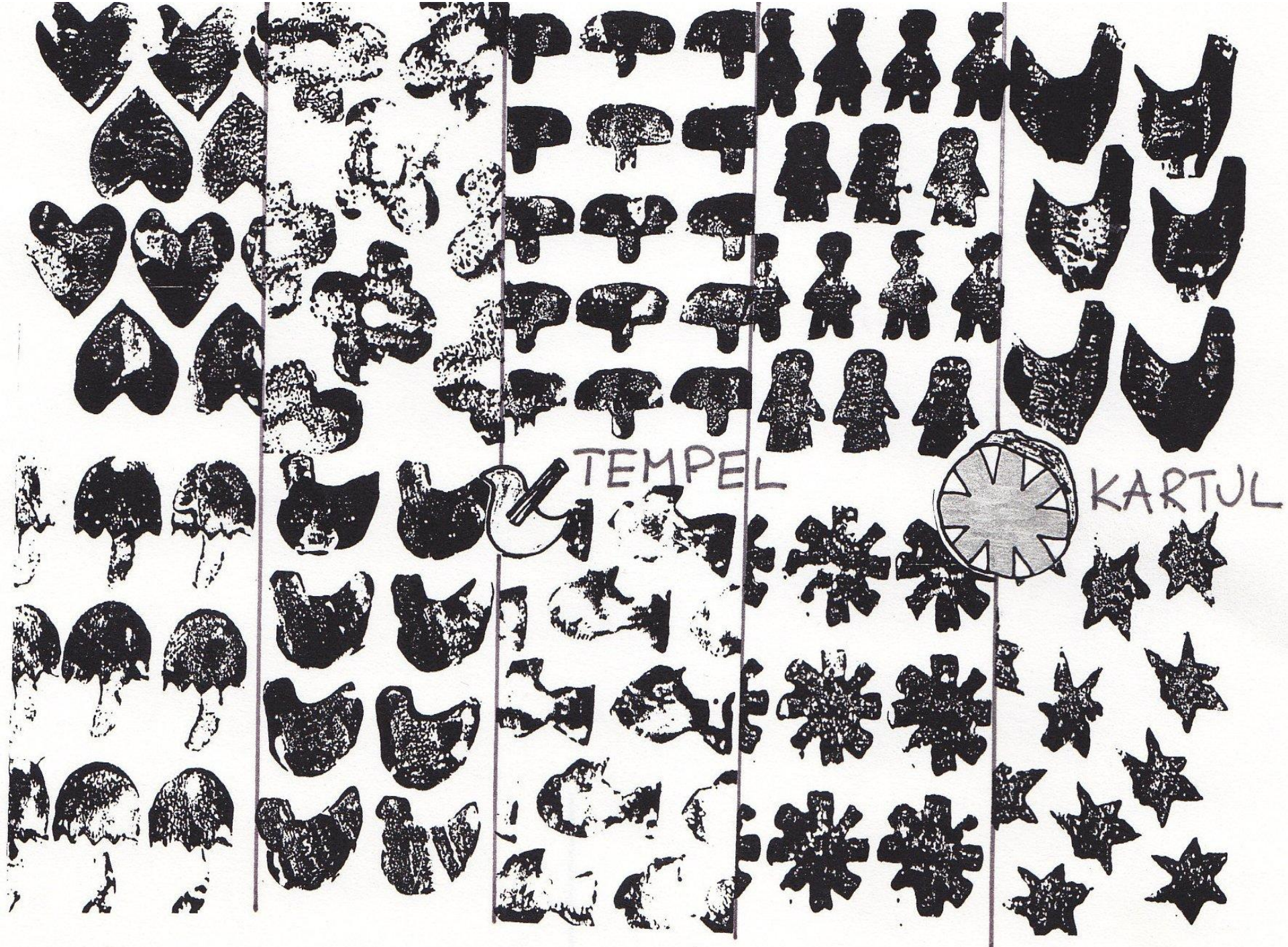
Templitega trükkimine

Templiteks sobivad mitmesugused korgid, švammitükid, aedviljad ja nendest lõigatud kujundid. Vala värv papptaldrikule ka kasta korgid sinna sisse ning vajuta nendega aluspaberile- proovi erinevaid pabereid, valgeid, värvilisi, pakkepaberid heledale paberile trüki tumeda ja tumedale heleda värviga. Võid korgile värvi ka pintsliga panna.

Erikujulistele švammitükkidega saab mustreid ja pilte trükkida. Meisterda neile pesulõksust vajutamise saba. Selleks lõika kaks 1cm sügavust ja 2 cm-se vahega auku lõksude kinnitamiseks. Õhemate švammide puhul liimi kaks kihti omavahel Pva- ga kokku. Proovi kolmnurkseid, ringikujulisi, nelinurkseid tükke.

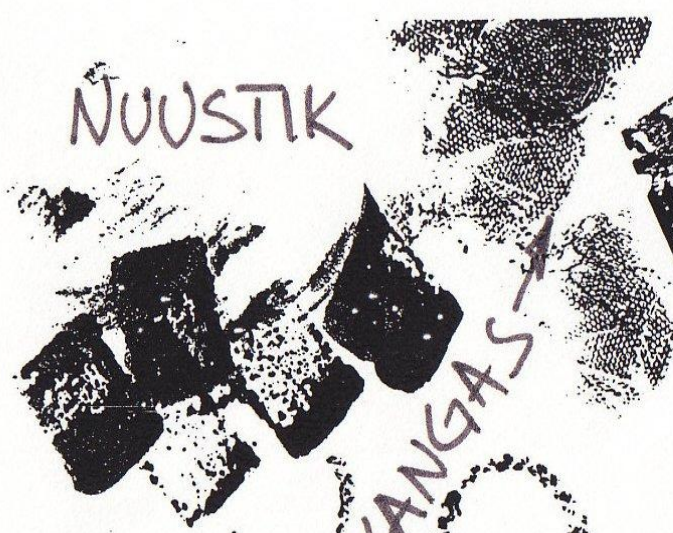

TEMPEL

KARTUL

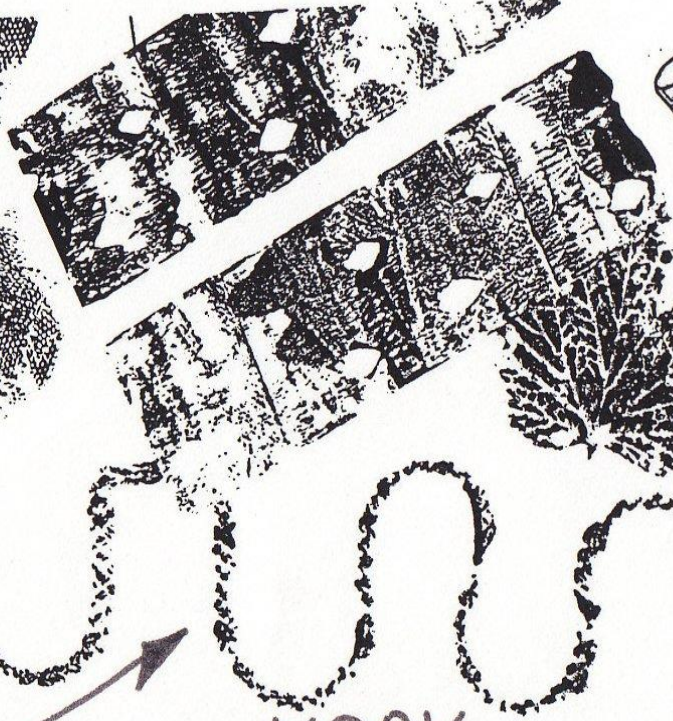
NUUSTIK

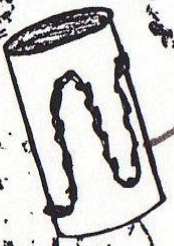
SLINDER - PITSAT

KANGAS

PAPP

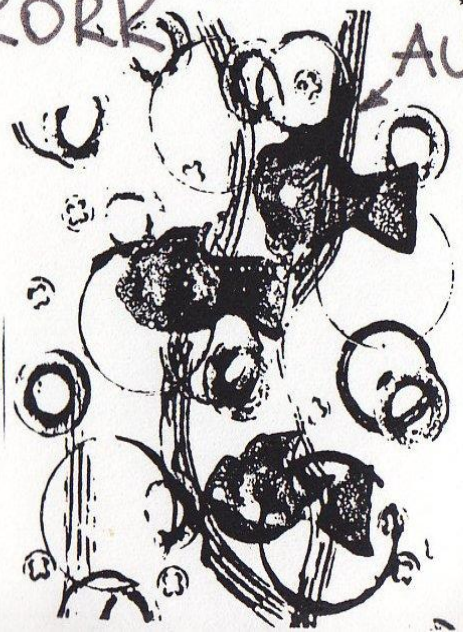
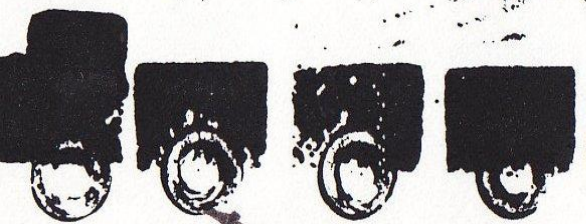

KORK

AUTORATAS

NIIDIRULL

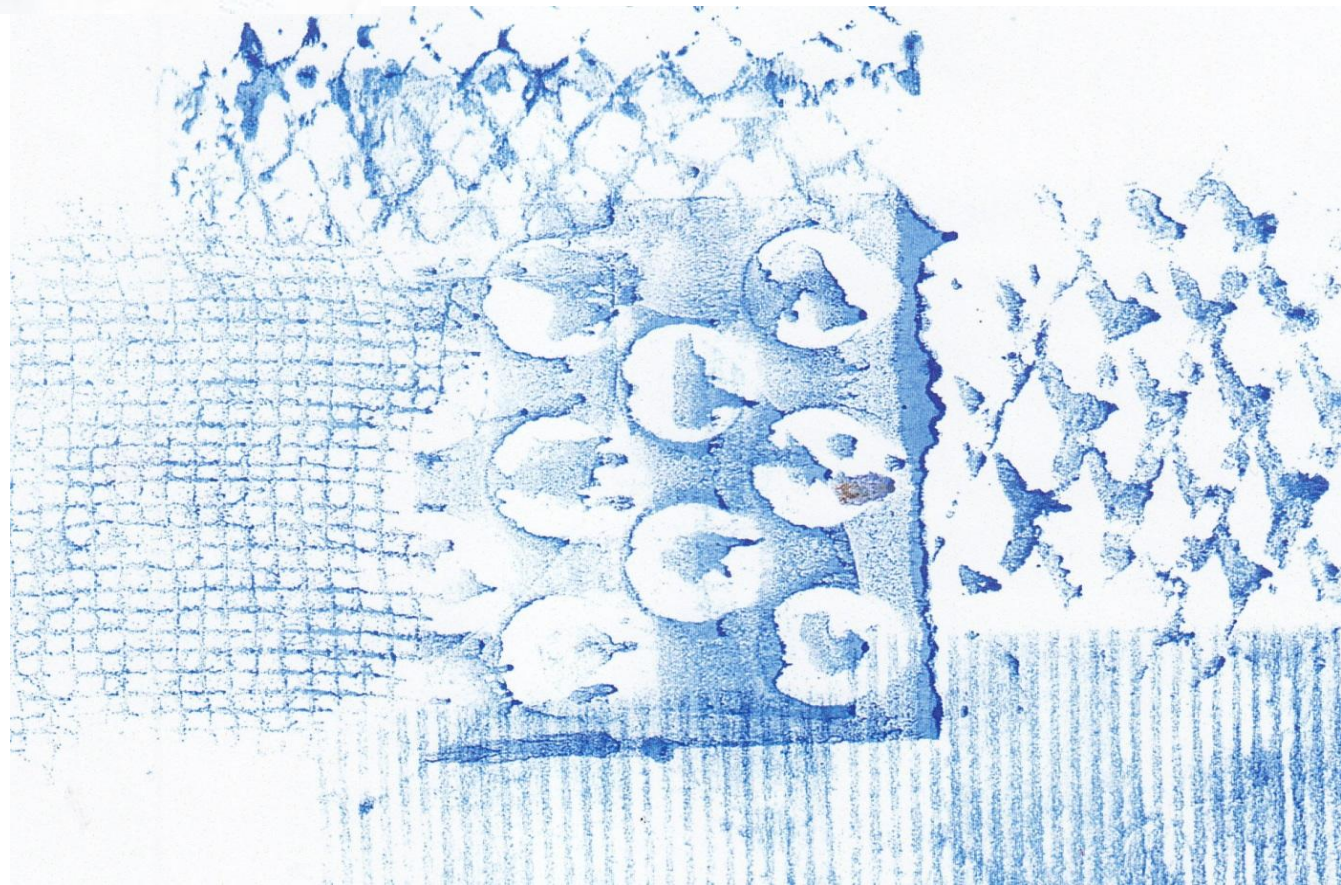

OUN

Huvitava jälje jätab
laineline papp, tüll,
kotiriie, mullikile,
toidukile
Kasta neid
tindipadjale või
värvisele
majapidamislapile
ja siis trüki.

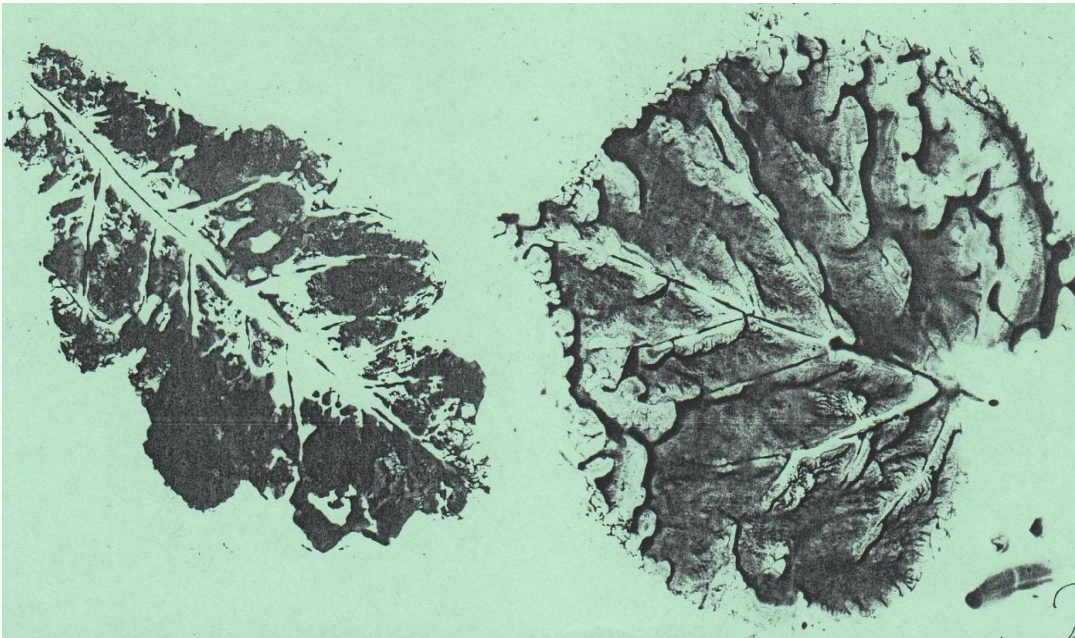

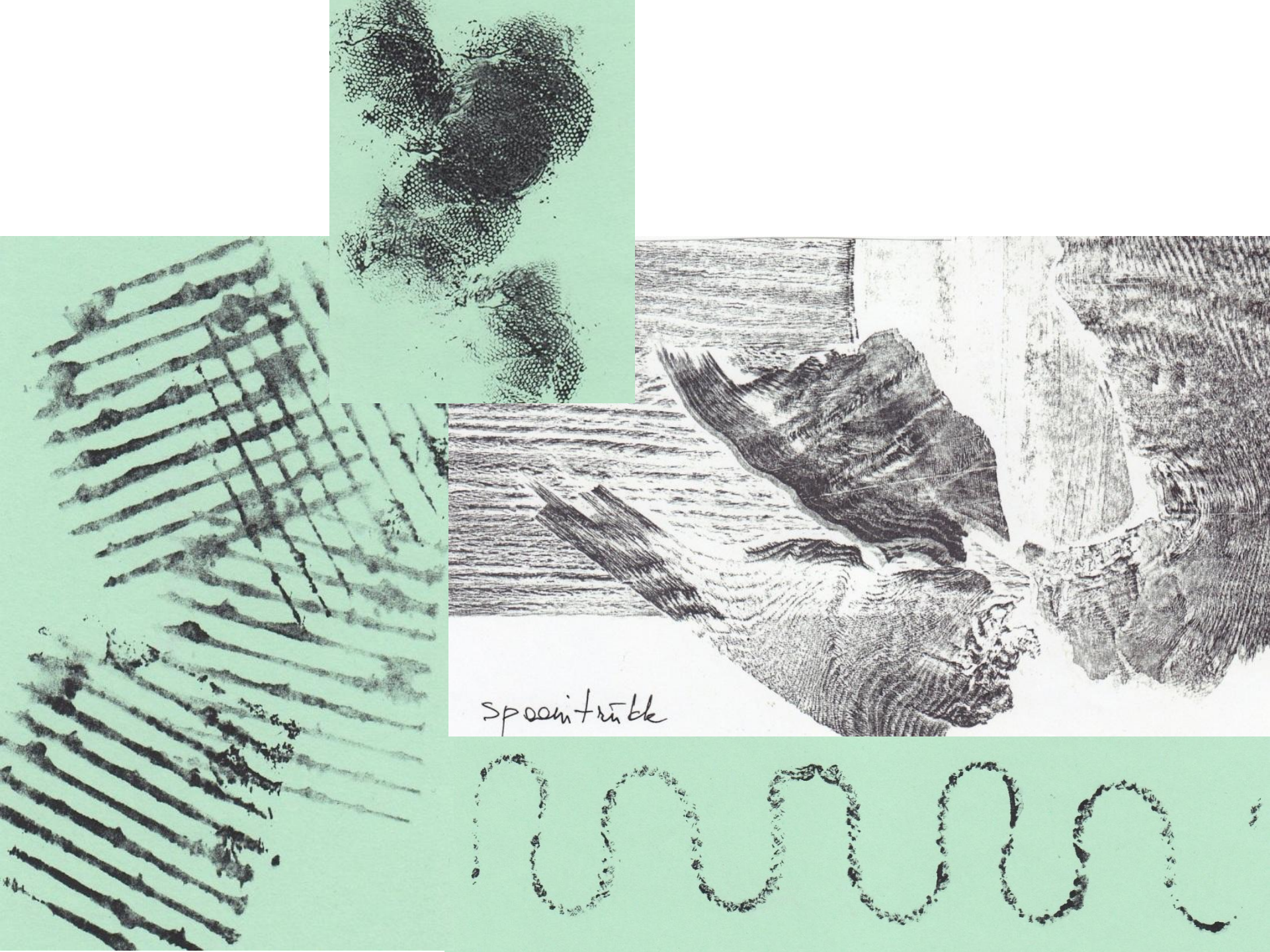
Materjalidega trükkimine

Materjalidega trükkimisel kasutame ära nende huvitavat pinda või siis valmistame neist trükialuseid. Taimed, lehed oma erinevate kujudega on lõpmatute võimalustega materjal.

Parim viis leht ühtlaselt värviseks saada, on aluse panna värviseks tehtud pehme nõudepesulapp, sinna paele vajutada leht ning selle peale omakorda paber. Pealtpoolt rulliga või käega hõõrudes saab leht ühtlaselt värviseks. Trükkimiseks pane leht alusele (paberile, kangale) ja rulli käbi puhta paberi jäljend.

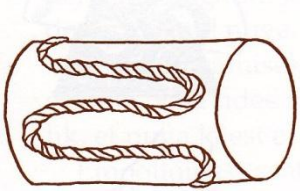
- **proovi trükkida värviste õisikutega**

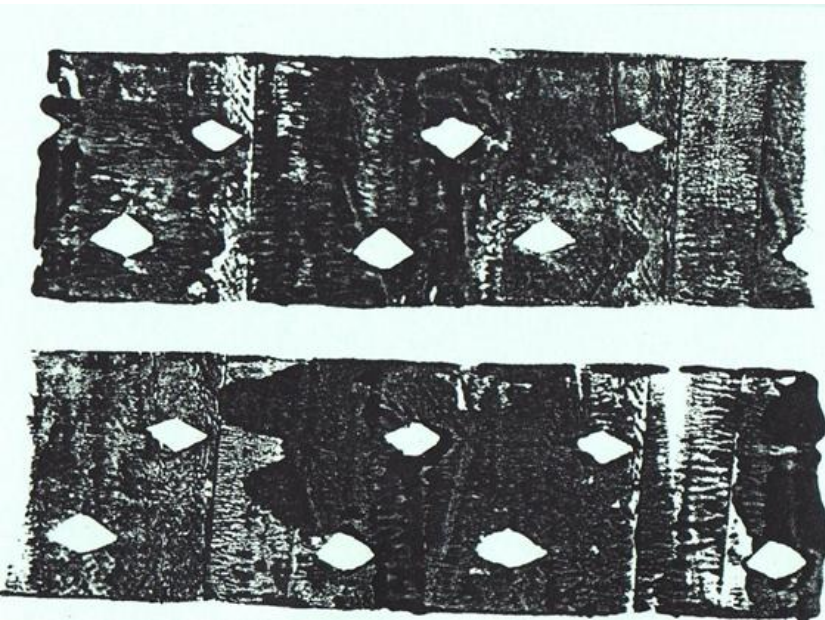

spoon + rübe

Nööri- silindertrükk

Värvitabel 6

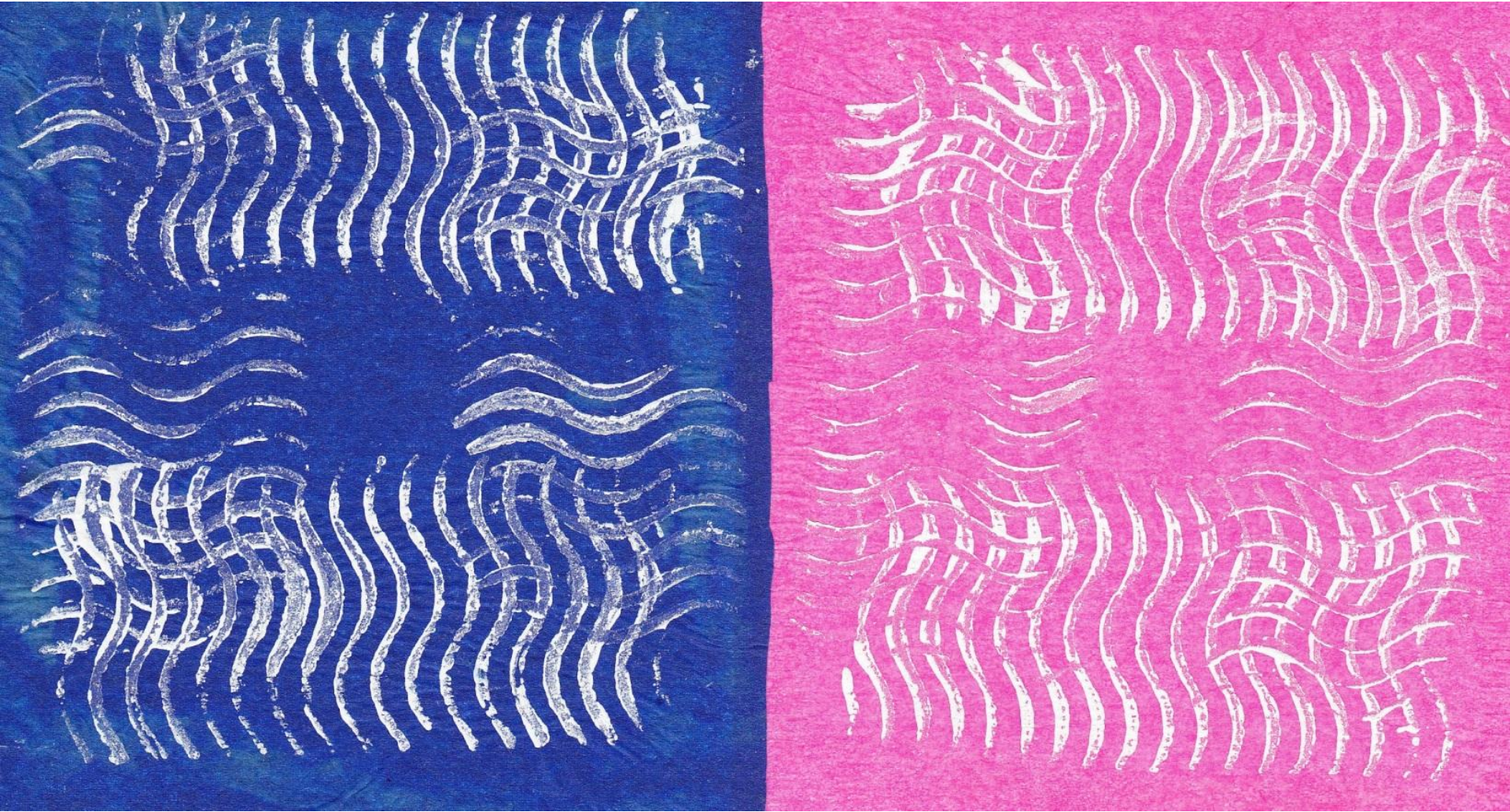

Silinderpitsateid saab liimida nööri, pappi, kangast kasutades papptorule. Värvist papptoru alusel rullides saame korduva mustri.

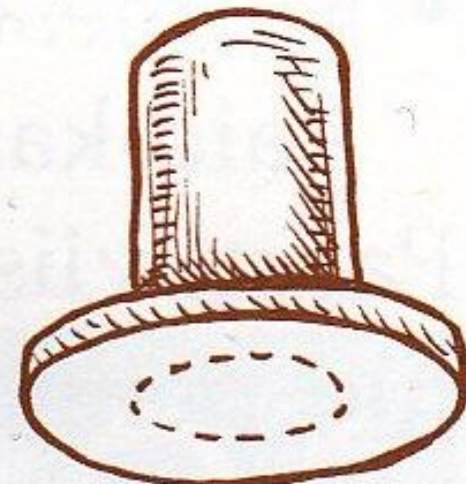
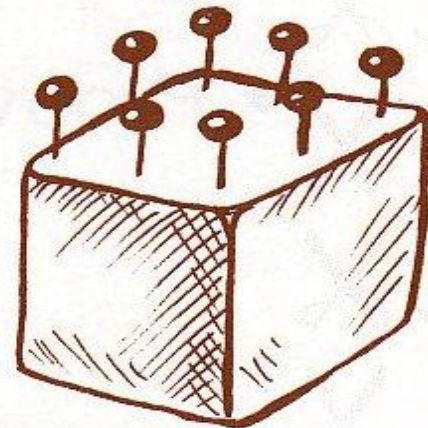
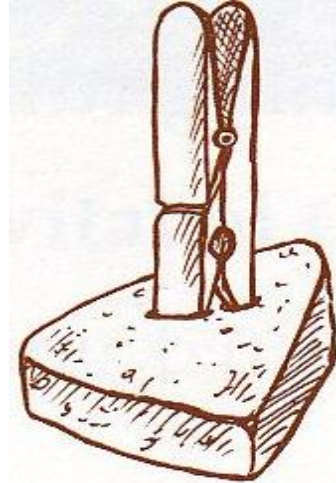
Lainepapp

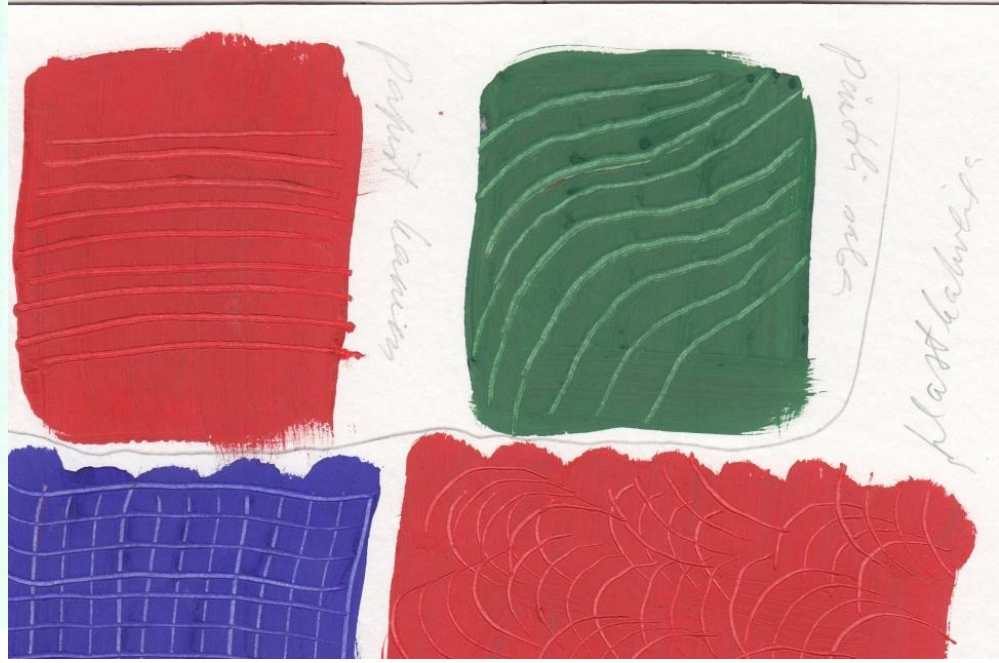
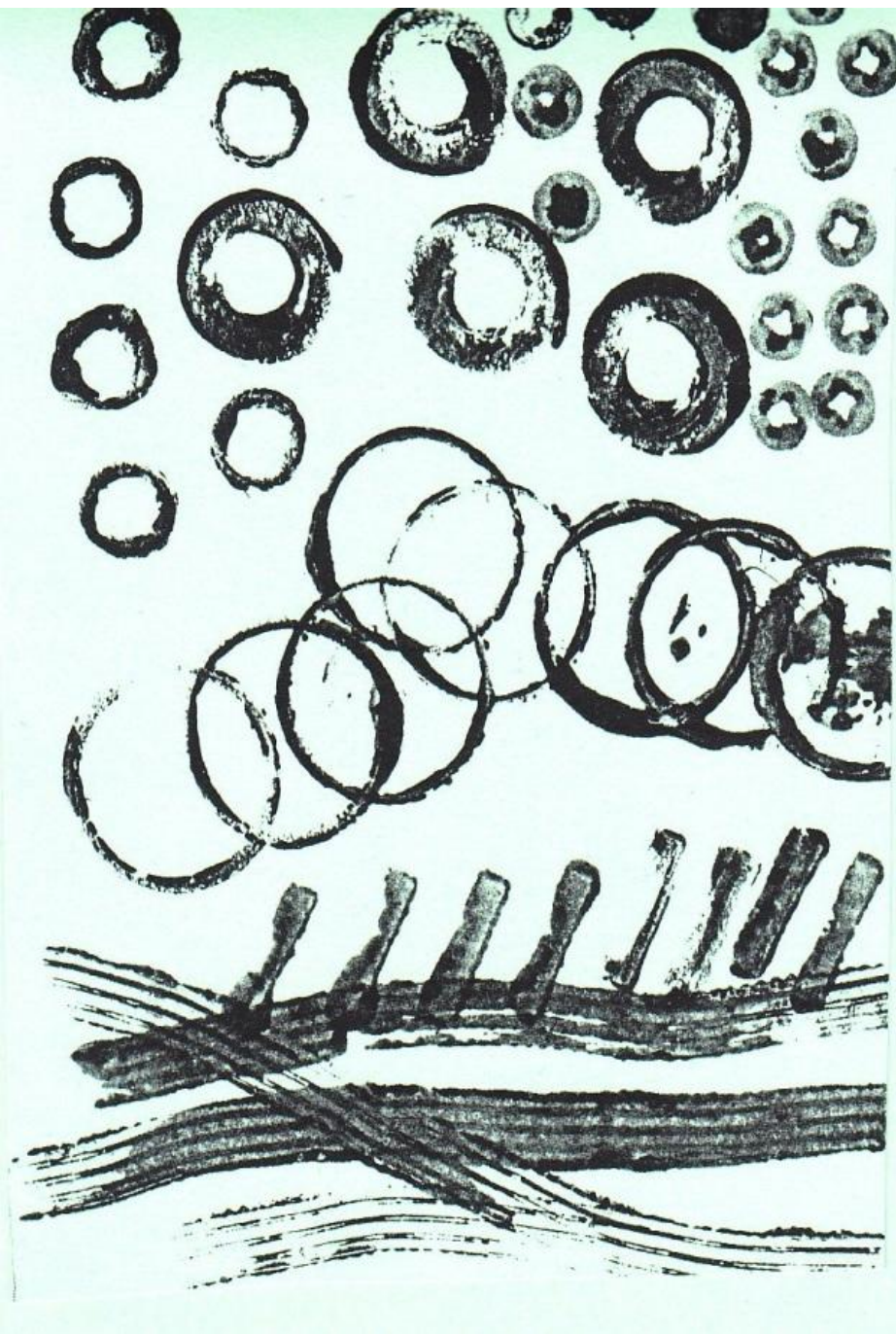

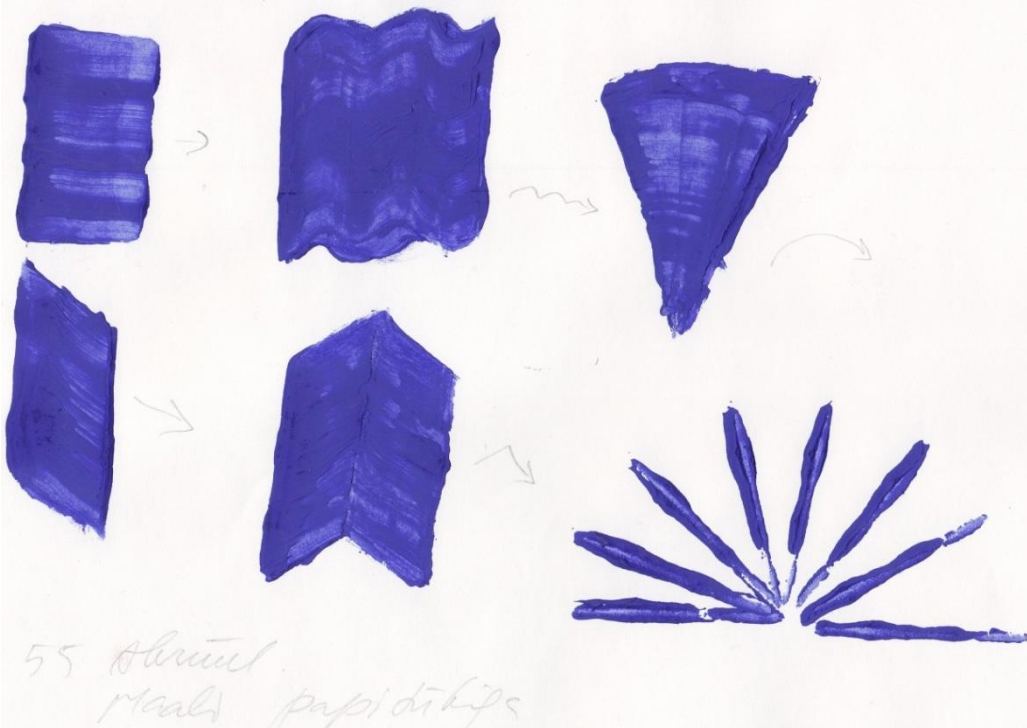
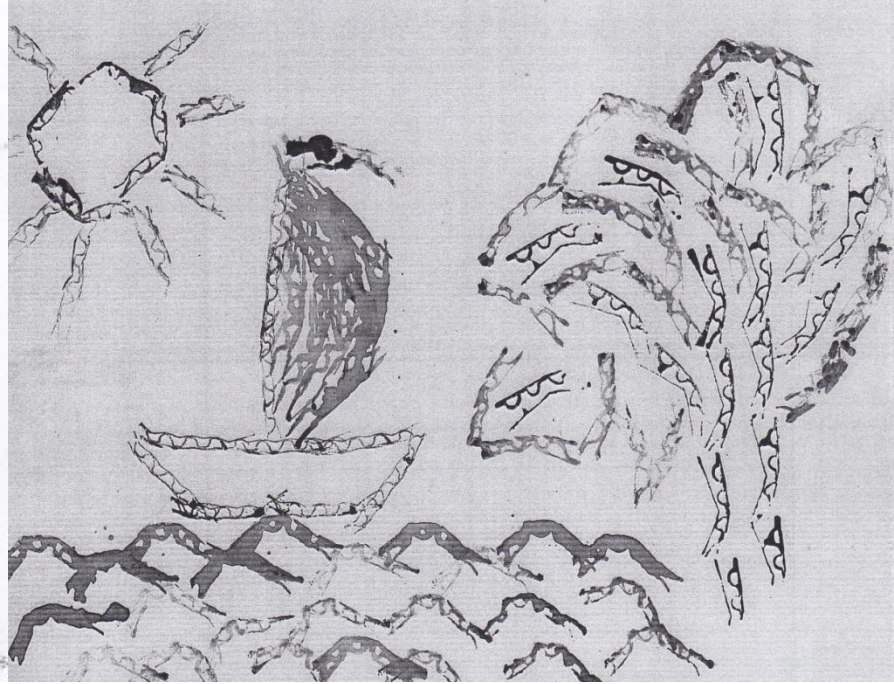
Lainepapp

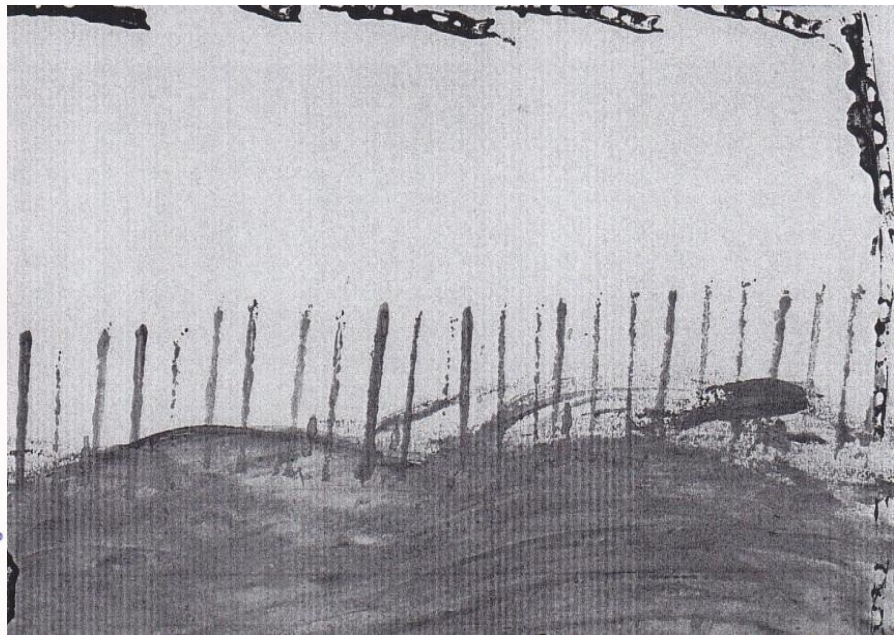
- Kasta švammid erivärvi topsidesse ja vajuta aluspaberile.
- erikujulisi templeid saab lõigata kustukummidest, kinnihoidmise saba teha suuremast nööpnõelast
- tugevamast papist lõigatud kujundile liimida Pva- ga kinnitus taha, kindlasti tõmba ka papitükk liimiga üle. Peale ärakuivamist ei võta selline tempel värvi külge.
- eriti lihtsalt saad hoidmisekoha teha tahvlinätsust
- Proovi ühte templit erinevalt asetades saada mustreid sirgeid ja sakilisi, kaarjaid jooni saab trükkida papi servaga
- kartulite, õunte, pirnidega, apelsinidega saab meeleolukaid pilte
- Kui oled viljad lahti lõiganud, pane need mõneks ajaks lahtise poolega vastu paberit seisma, et mahl välja valguks ja tempel värvi peale võtaks.
- kartuli sisse mustri lõikamiseks kasuta linoolinuga

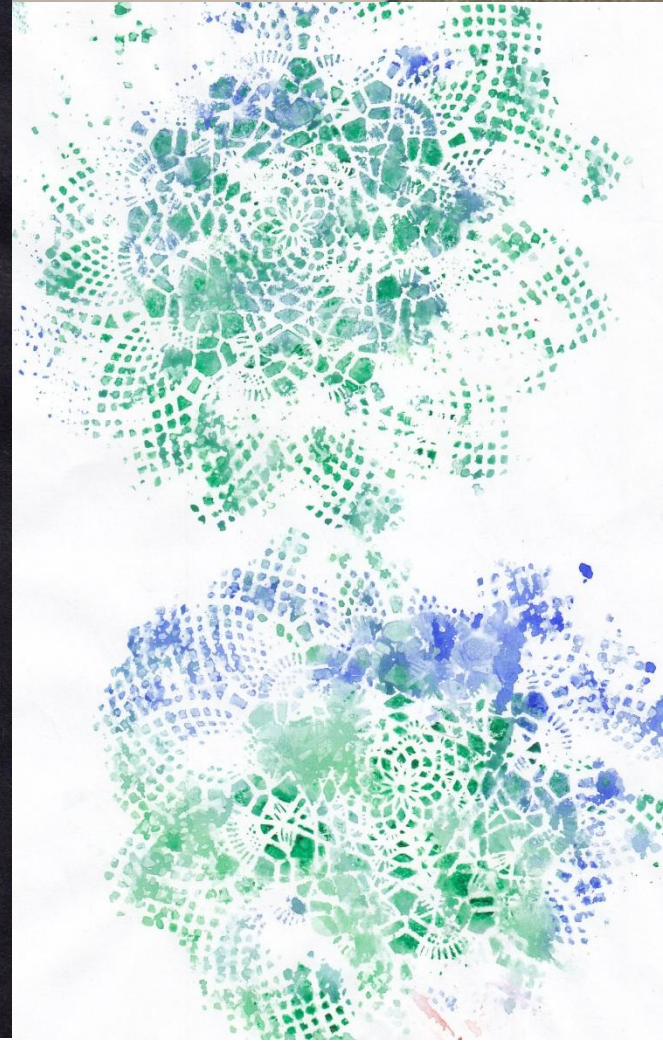
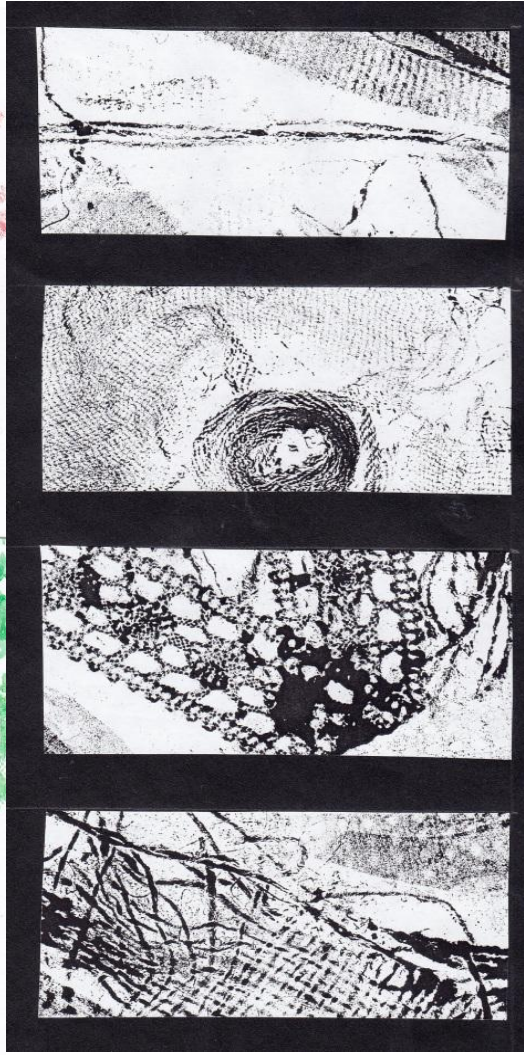
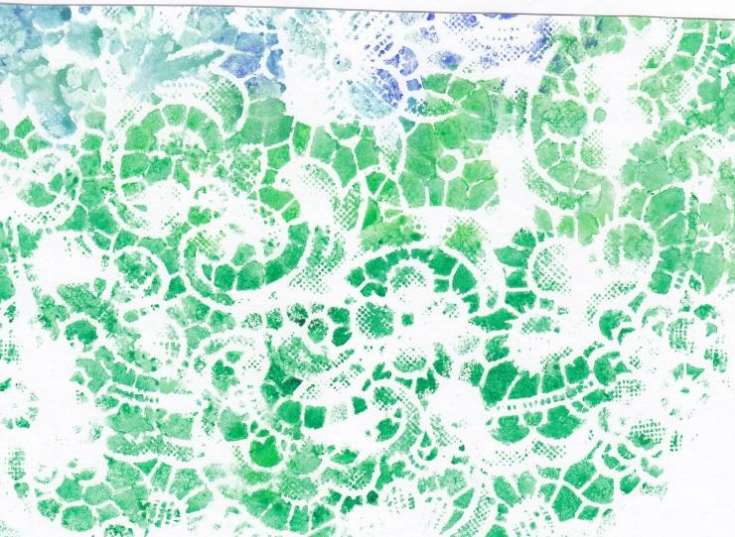

Papitükiga trükkimine

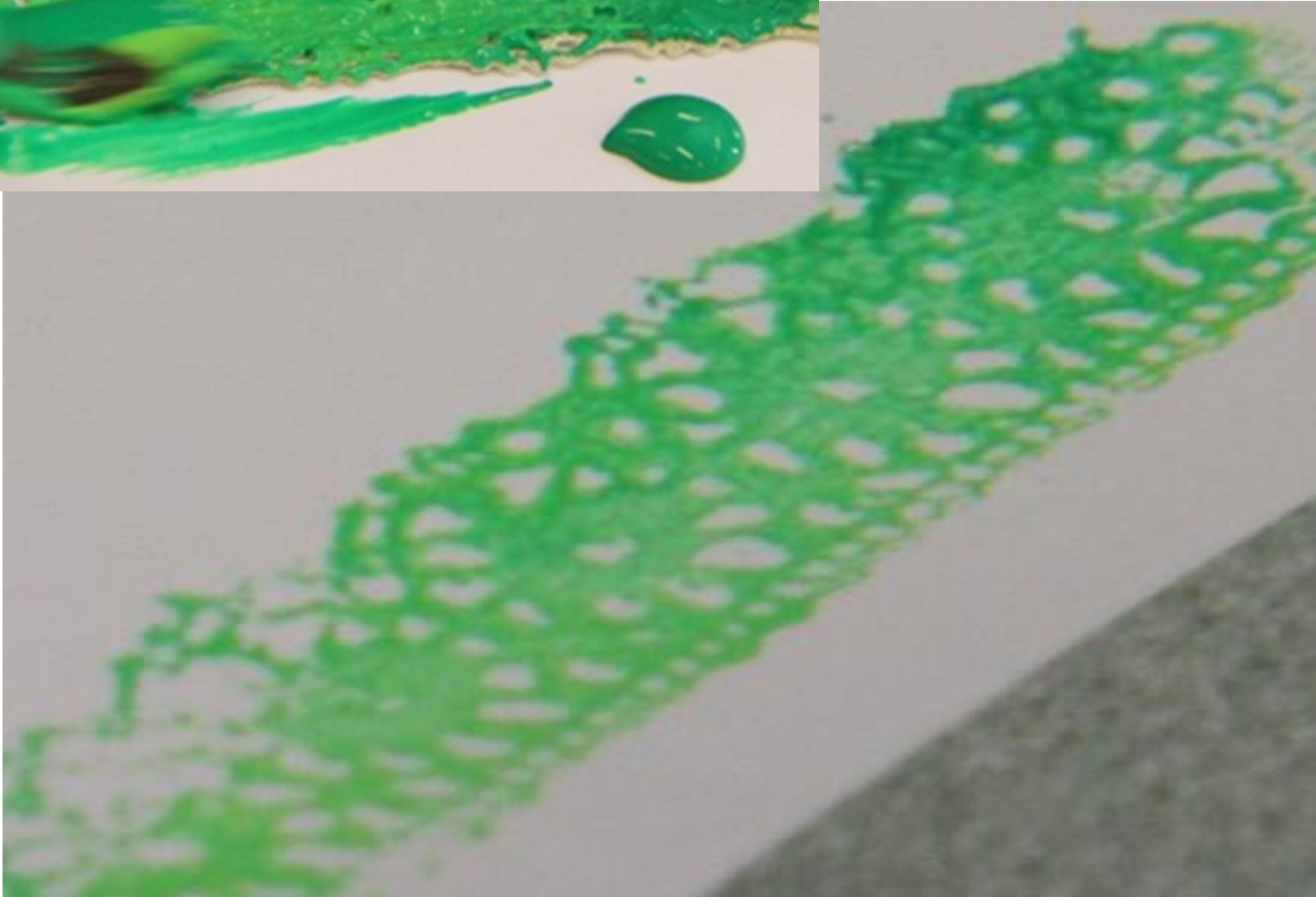
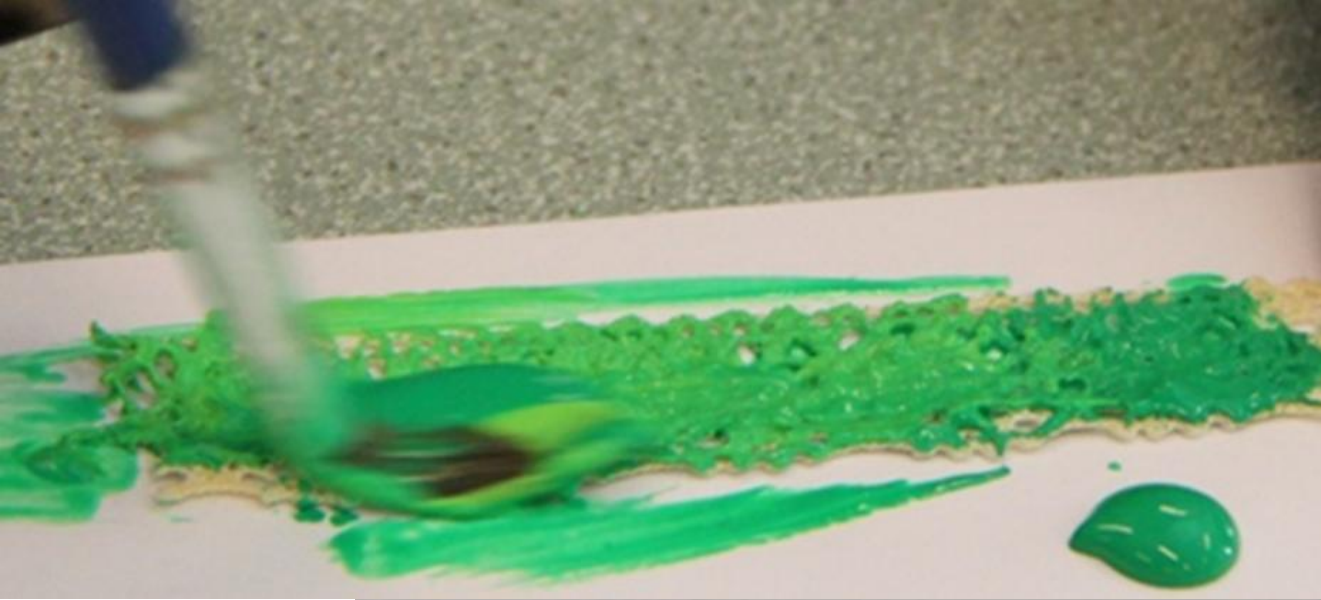

Tüll ja pits- negatiiv

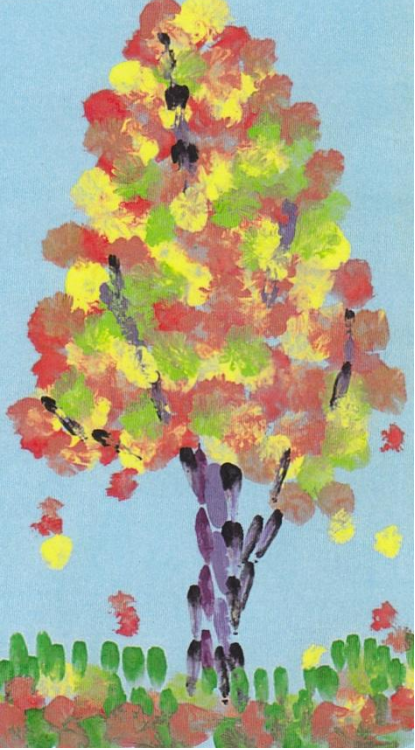
Õhulise tausta saad läbi pitsilise serveti.

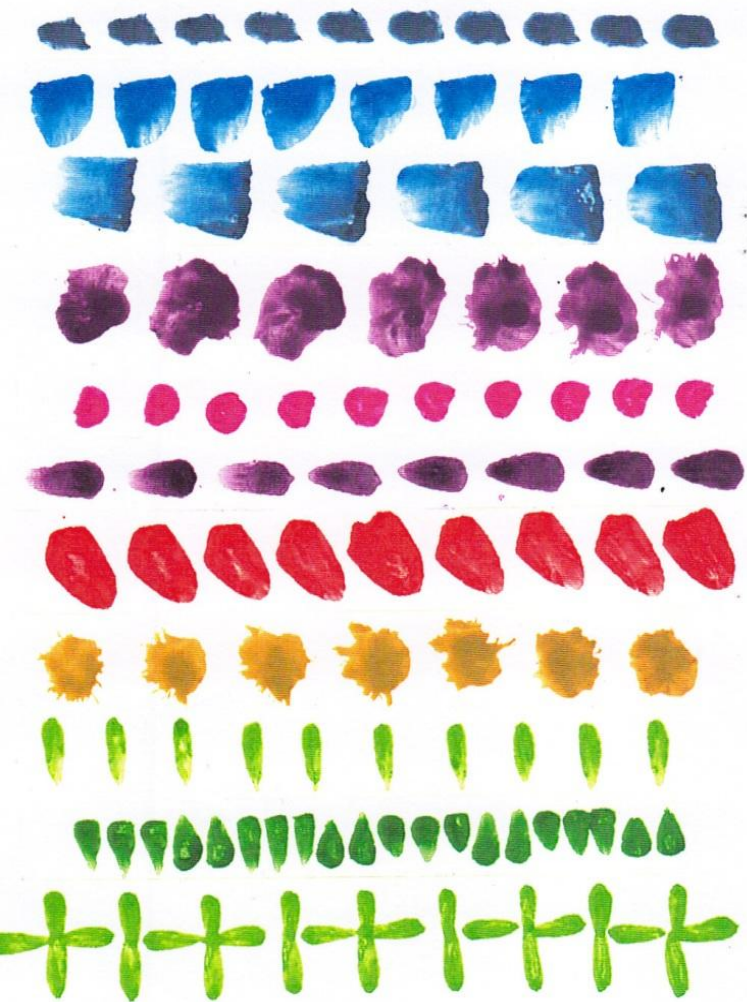

**Pits-
positiiv**

Pintslitrükk

OTSAG VAJTAN

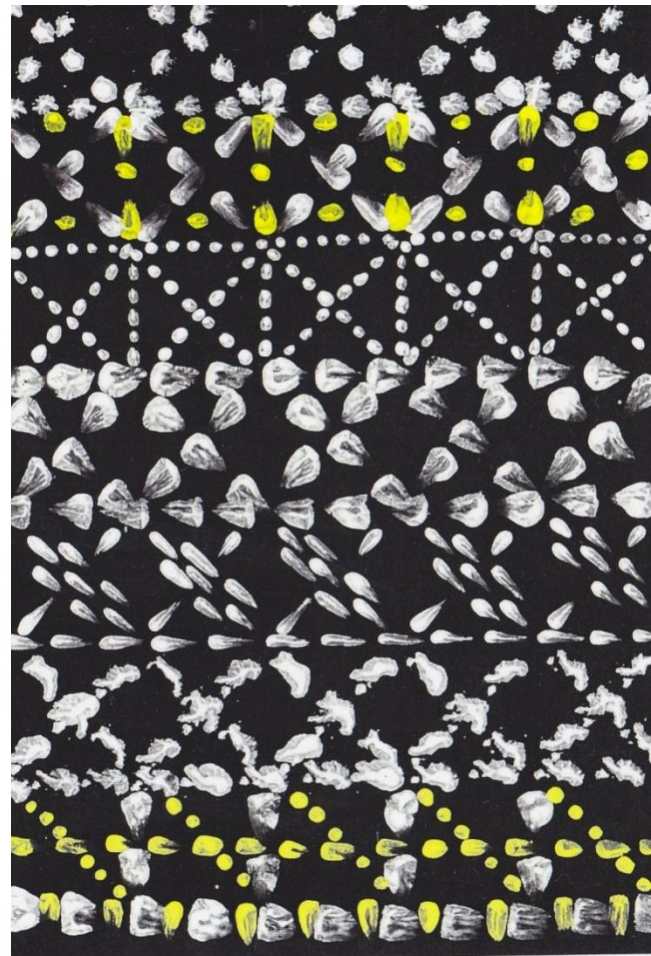
KÜLJEG -1-

LAPIK PINTSEL

OTSAGA

"
KÜLJEGA

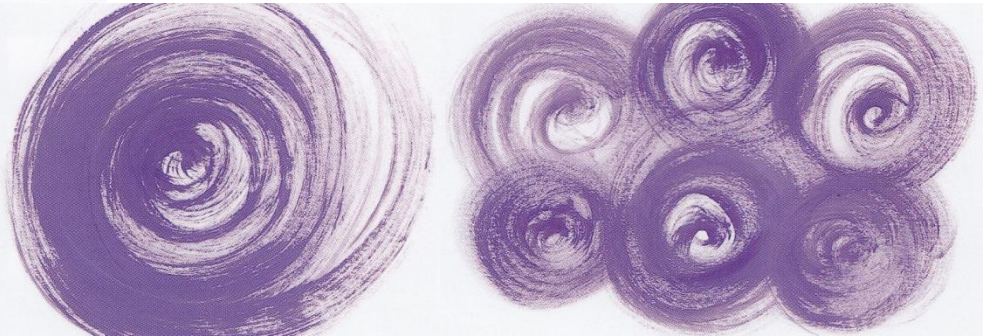
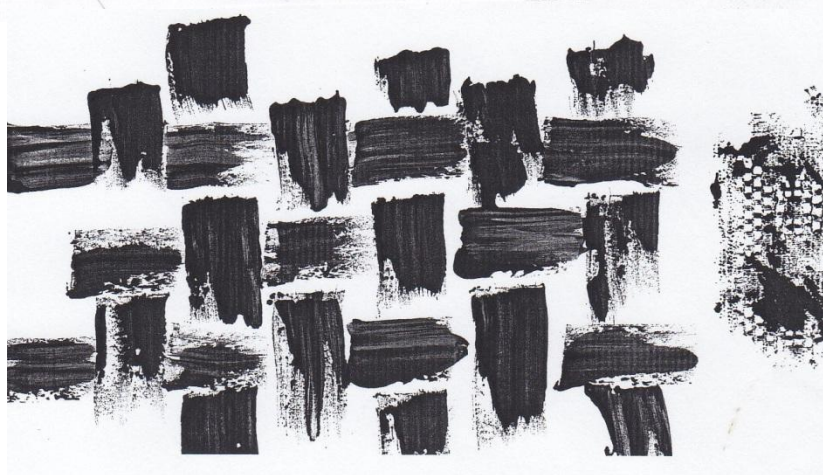
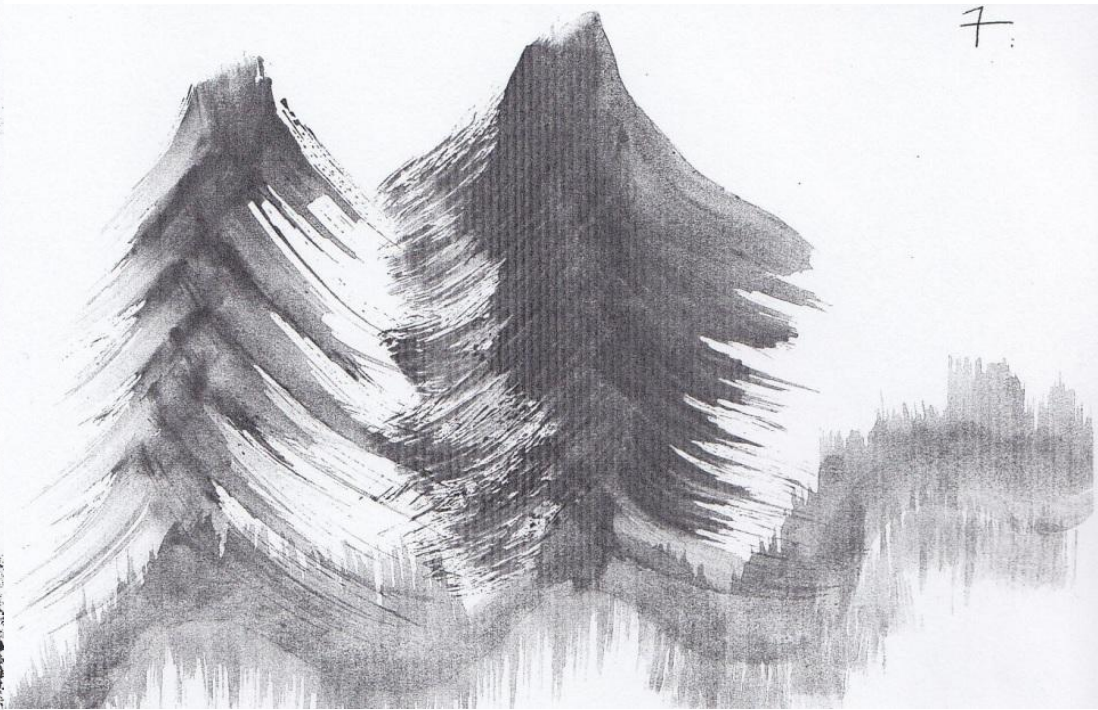
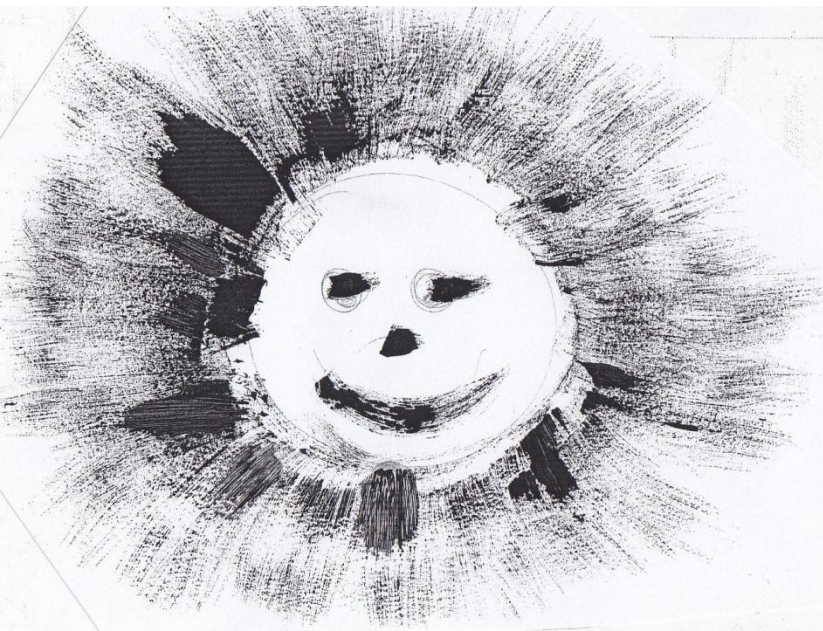
"
VESIVÄRVI
PINTSEL

"
VÄHE
VÄRVI

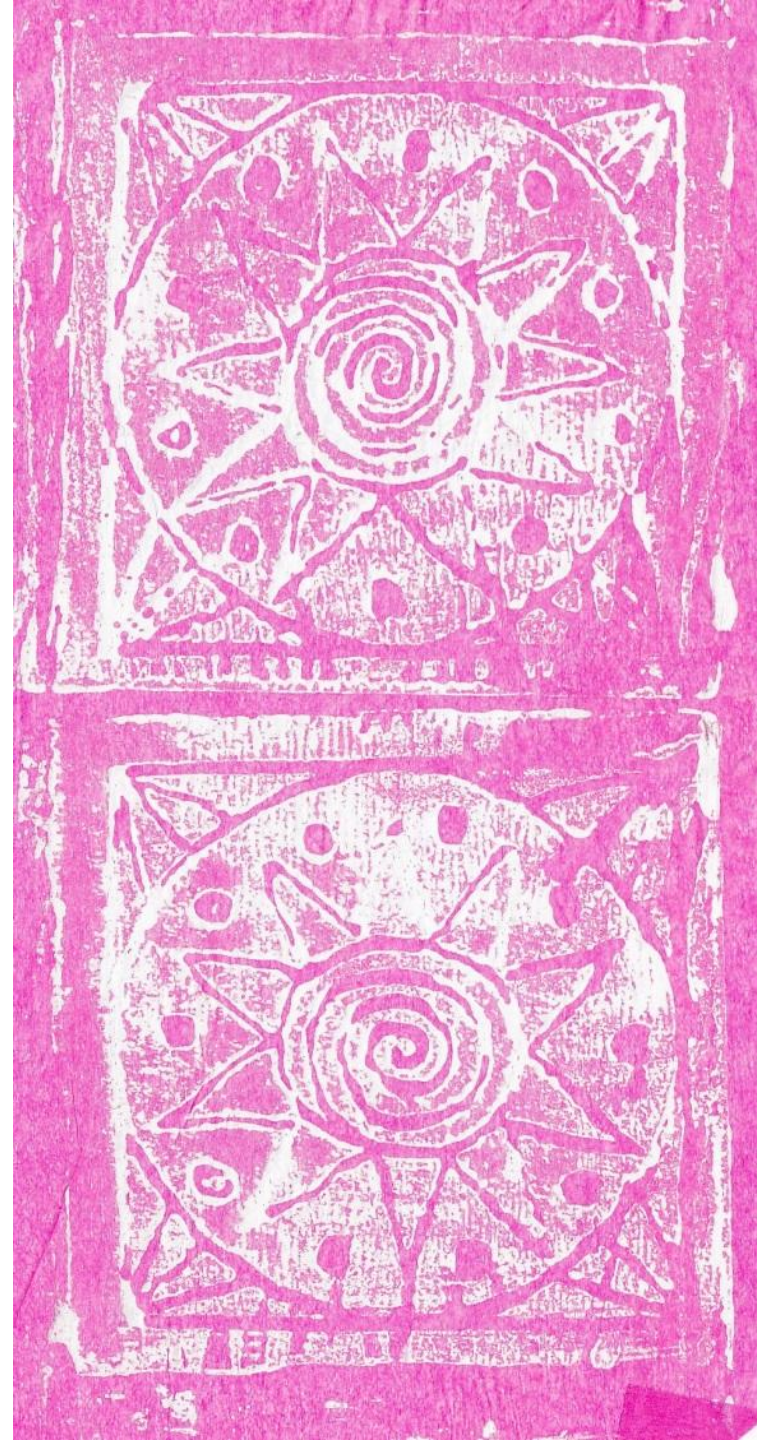
"
PALJU
VÄRVI

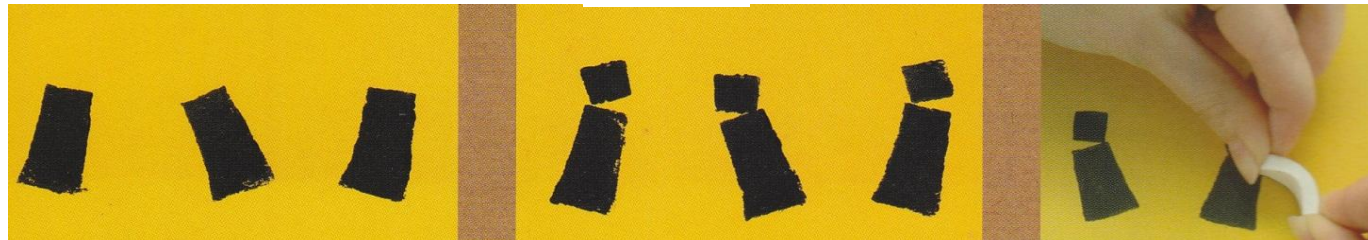
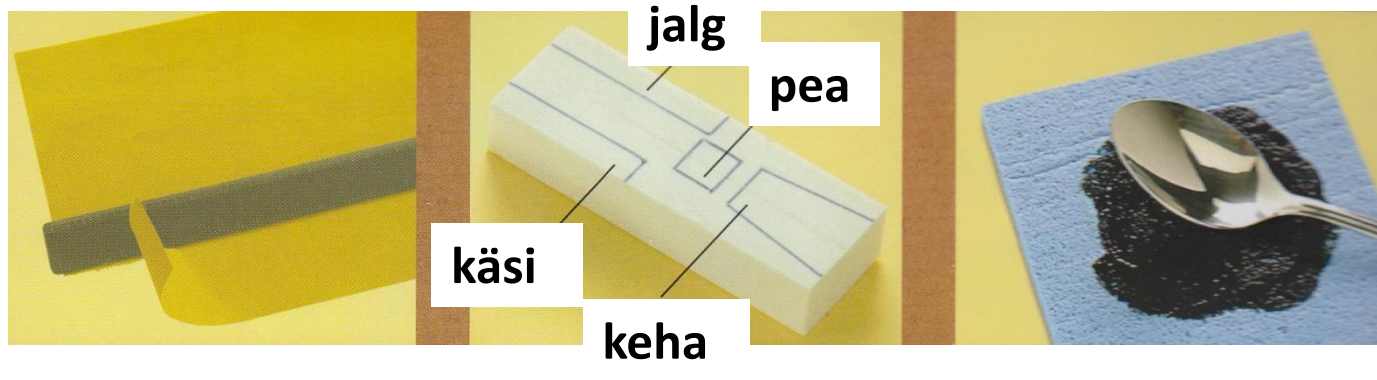

Trükitempel polüstüreenist (toidu pakkimisel levinud)

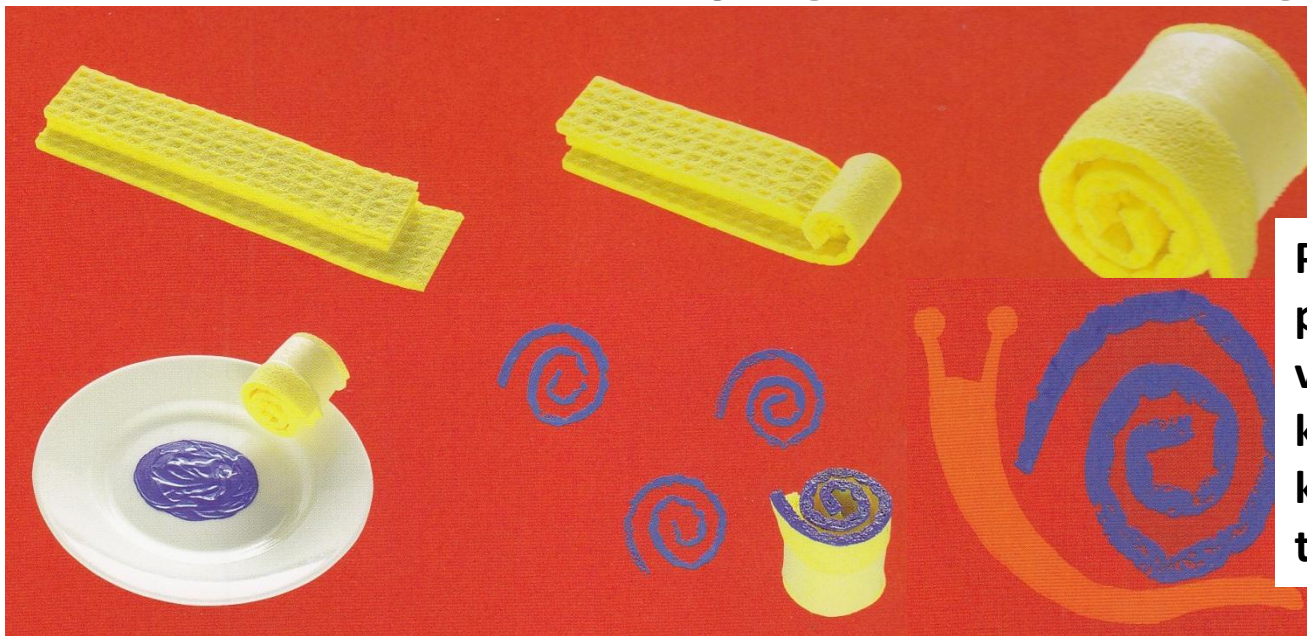
- Lõika vajalik tükk ja joonista sinna oma kujund
- Vajuta joonisele nüri pliitsiga süvendid- trükivad kõrgemad kohad
- Vajuta tempel värvi sisse ja trüki

Polüstüreenist inimese liikumine

Poroloon või majapidamislapp

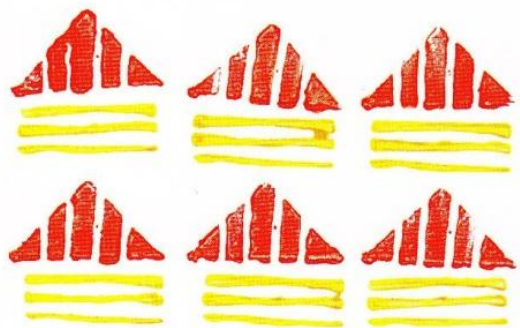
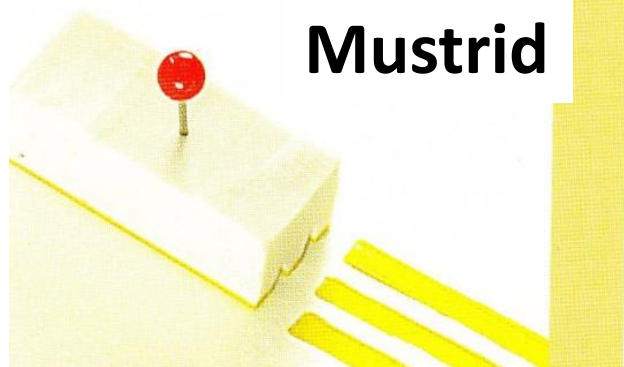
Pane
papitükk
vahele ja
keera rulli,
kinnita
teibiga

Joonista ette

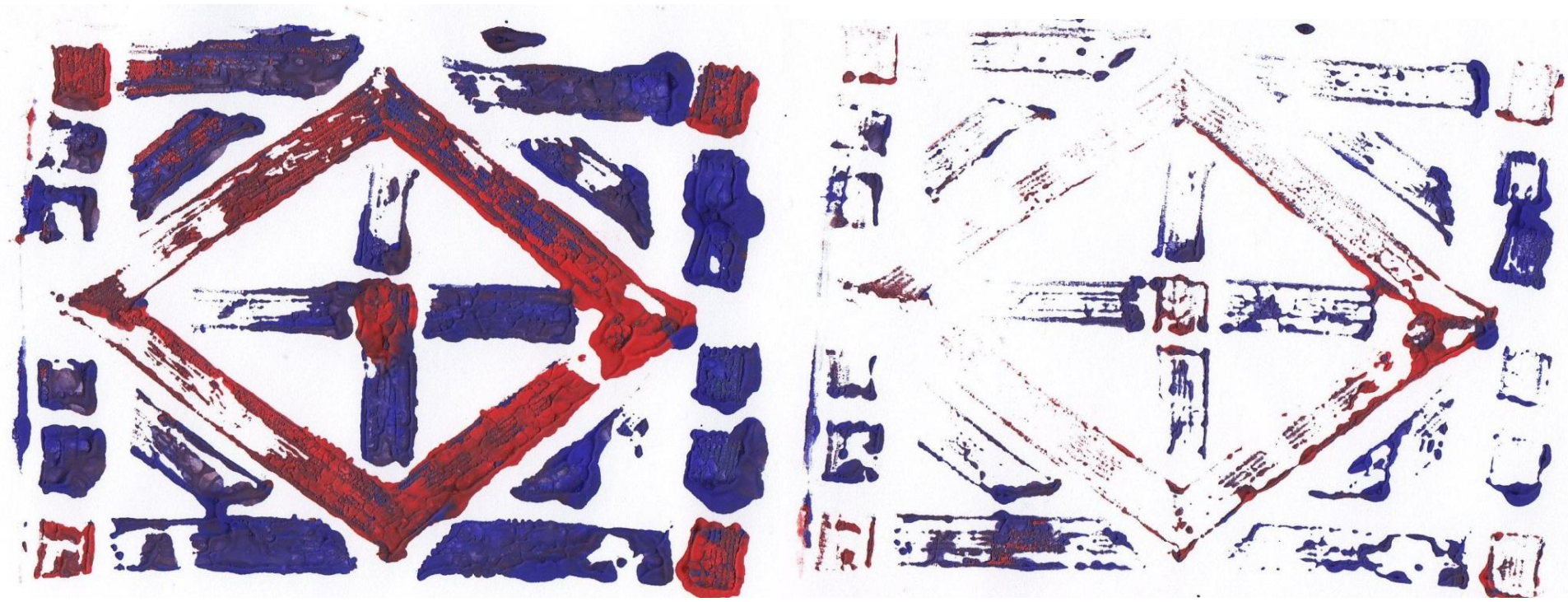
Mustrid

Trükkimine kummipaelaga

joonista paksemale papile pilt ja tõmba paksult Pva-ga üle lõika kummipaelast (või sünteetilisest vildist) sobiva pikkusega tükid ja vajuta need kõvasti papi peale kinni- lase ära kuivada trükkimiseks tee nõudepesulapp värviseks ja vajuta tempel sinna peale

proovi trükkida erinevatele paberitele

Savitrükk

- Valmista trükitempel endale savist või õhukäes kivistuvast massist
- rulli massist pallike ja vajuta umbes 4 cm paksuseks
- torka erinevate esemetega kujundeid- pintslivarred, legoklotsid..
- lase kuivada
- trükkimiseks vajuta tempel tindipadjale

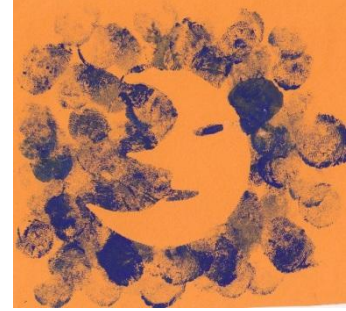
Paberirull- süda

Käsi- ja jalatrükk

Suvises miljööst on tore trükkida vahelduseks ka käte ja jalgadega. Eriti sobilikud on saadavad näpuvärvid, mis pestes kergesti maha tulevad ja ei jäta plekke.

Näpuvärvide kasutamisel ei ole vaja pintsleid küll aga tuleb kanda põllesid ja tööpinnad hoolikalt katta

- sõrmejäljed, mida võib hiljem suurendada ja pliiatsiga lisandeid juurde teha
- erivärvi sõrmejälgedega pindade kaunistamine
- sõrmenukkidega trükitud elukad, jäljed
- kätest trükitud elusolendid
- jalajälgedest pinnad, paljaste jalgadega, kummikutega

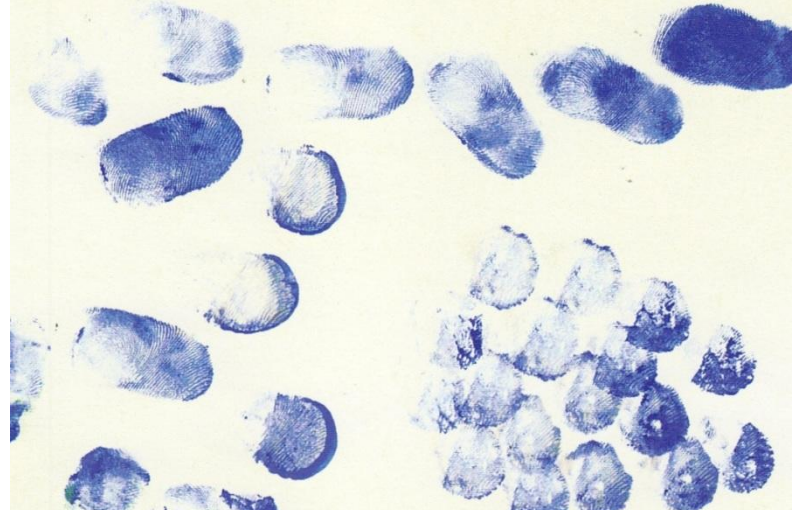

Näpuvärvidega trükitud pilt

Pane plastikalsele, lauakattele värve vea sõrmedega sinna erinevaid kujundeid vajuta paber alusele- tõmba ära a pane kuivama näpuvärvidega joonistatud pilt. Näpuvärvidega saab ka alusel pildi joonistada. pintsli asemel kasutame sõrmi ja kindlasti tuleb võtta tugev paber. Näpuvärvidele võib lisada ka lõhnaaineid, neid saab ka ise valmistada.

- 3 kl vett
- 1 kl maisijahu

Aja vesi keema, lisa jahedas vees segatud jahu ja pidevalt segades keeda 1 minut lisa soovitud värvi. Läike andmiseks võid lisada 1 tl glütseriini. ½ klaasi seebihelbeid muudab värvi kohevaks.

1,5 kl tärklist

1,5 kl seebihelbeid

4 kl vett

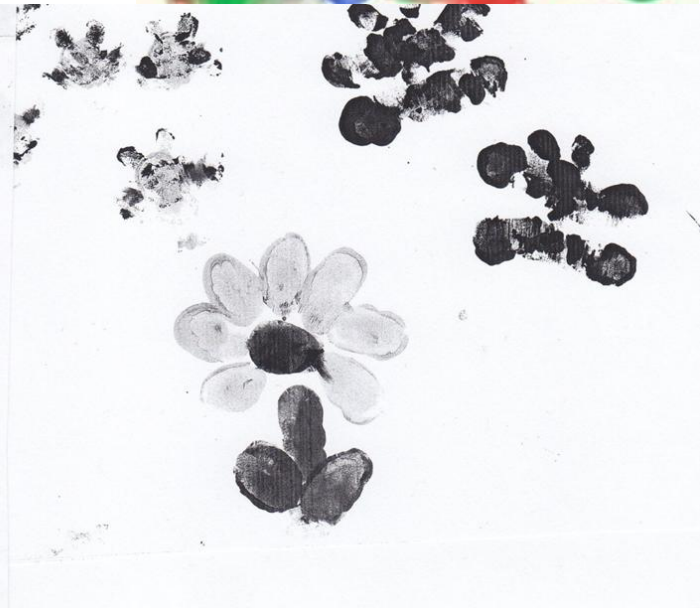
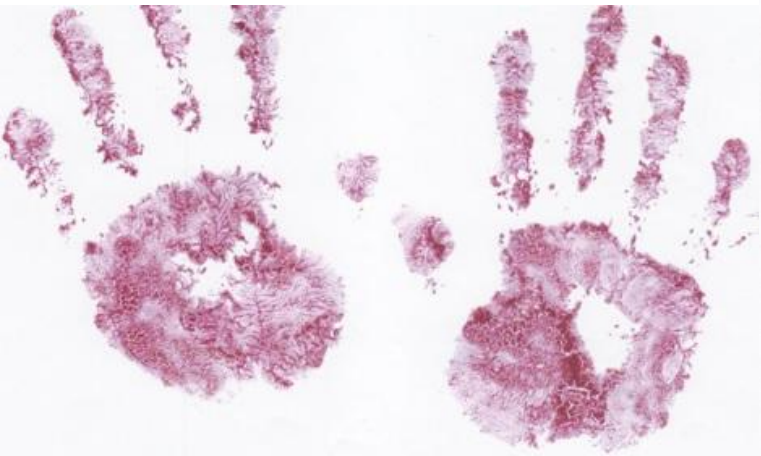
0,5 kl guašši

Sega tärklist 6 tl jaheda veega. Kuumuta ülejäänud vesi keemiseni ning lisa tärklise segu. Soojale veele lisa seebihelbeid, klopi vahule. Segu muutub paksemaks, kui ta keema ajada. Sega pidevalt, et klimpe sisse ei tekiks. Värv lisa jahtunud segule.

2 kl sooja vett

1 kl seebihelbeid

Vala nõusse vesi ja seebihelbed, mikserda kuni segu on jäik, lisa värv

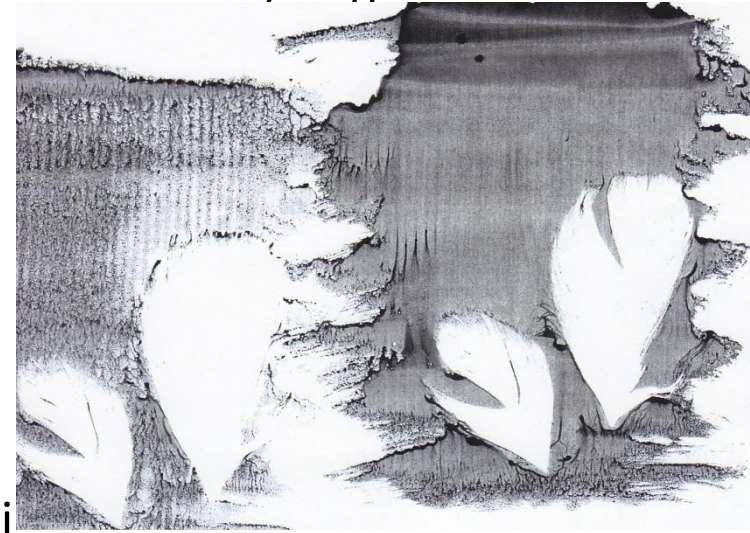
Materjalide jäljendite trükkimine

rulli alusele ühtlaselt värv ja puista sinna ühtlaselt paberitükikesi, sulgi
niisuta paber märja švammiga ja vajuta alusele
hõõru käega ühtlaselt paberi pealmiselt poolelt ja
siis tõmba paber ettevaatlikult ära

materjal on rulli peal

tee rull korralikult värviseks
keera rullile paberi, lõnga juppe
rulli üks kord üle paberi, vajuta rahulikult ja tugevasti
pikema paberi peale saad rullida korduva mustri

materjal on aluse peal

Proovi ka siidpaberile- selleks võta kahekordne siidpaber ja pane paber värvisse templi peale, mitte vastupidi nagu tavaliselt siidpaberitrükk

- kata paber ühtlaselt vedela värviga
- lõika erksast siidpaberist kujund ja vajuta niiske värvi sisse
- lase seista mõni minut ja tõmba ära

Papitrükk

Papitrükis valmistatakse eelkõige papist trükiplaat. Selleks võetakse kõvem aluspapp ja liimitakse sinna peale kujundeid- mida paksem on liimitud kujund, seda tumedama jälje ta jätab. Hästi sobib ka erineva triibuvahega laineline papp.

Huvitavaid tulemusi annab tekstiilitükkide kleepimine maastikuks- pitsid, koredad kangad, tüll.

Valmis klišee katta pva liimiga ja lasta korralikult ära kuivada.

Kasutada sobib trükivärve, guasšše. Trükkimiseks katta rulliga papi pind ühtlaselt, panna peale niiske paber ja lasta läbi trükirulli (sobib ka pesurull). Trükkima peab kiirest, enne kui värv ära kuivab.

Lihtsama võimalusena suruda teiselt poolt paberit muster lusikaga välja.

Monotüüpia

Paberile või riidele trükitud maaling või joonistus. See on ainuke jäljend plaadile maalitud pildist. Tavaliselt saab vaid ühe korraliku tõmmise, kuid olenevalt vahenditest võib saad ka rohkem.

Kui sul on trükkimiseks klaasplaat, saad sinna alla panna sobiva pildi ja siis läbi klaasi selle sinna maalida.

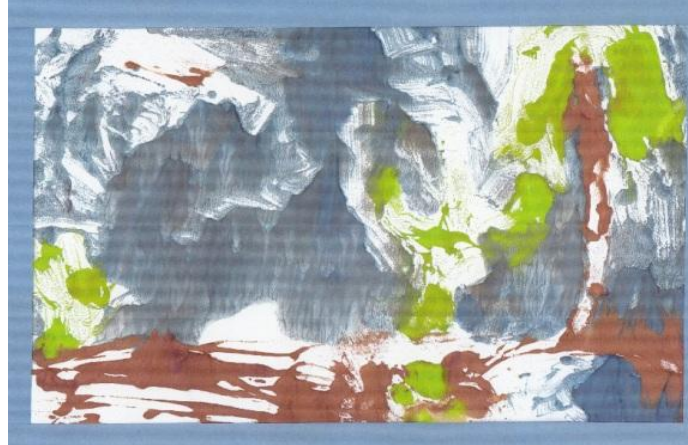
Värvidest sobivad vees lahustuvad (guaššid), siis kasuta tugevat paberit.

Lahusti baasil- õlivärvid, trükivärvide jaoks sobib pehmem paber.

Hõõruda klaas või keraamiline plaat üle niiske seebiga, paber ei jää klaasi külge. kuivanud plaadile maalida guaššidega pilt niisutatud paber vajutada plaadile ja hõõruda korralikult üle eemalda tõmmis plaadilt proovi piserdada veepudelist plaat üle, ehk õnnestub veel üks pilt saada

Kui saad rohkem kui ühe tõmmise, nummerda need ära (1/3), kui kokku tegid kolm tõmmist ja antud eksemplar on esimene

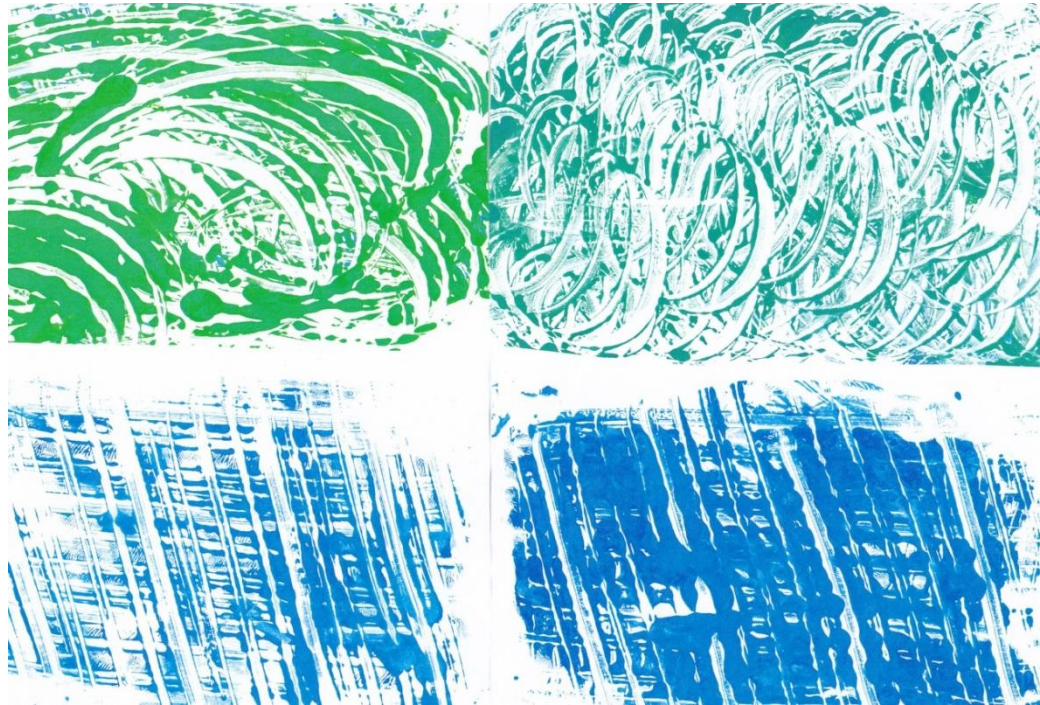
Diatüüpia

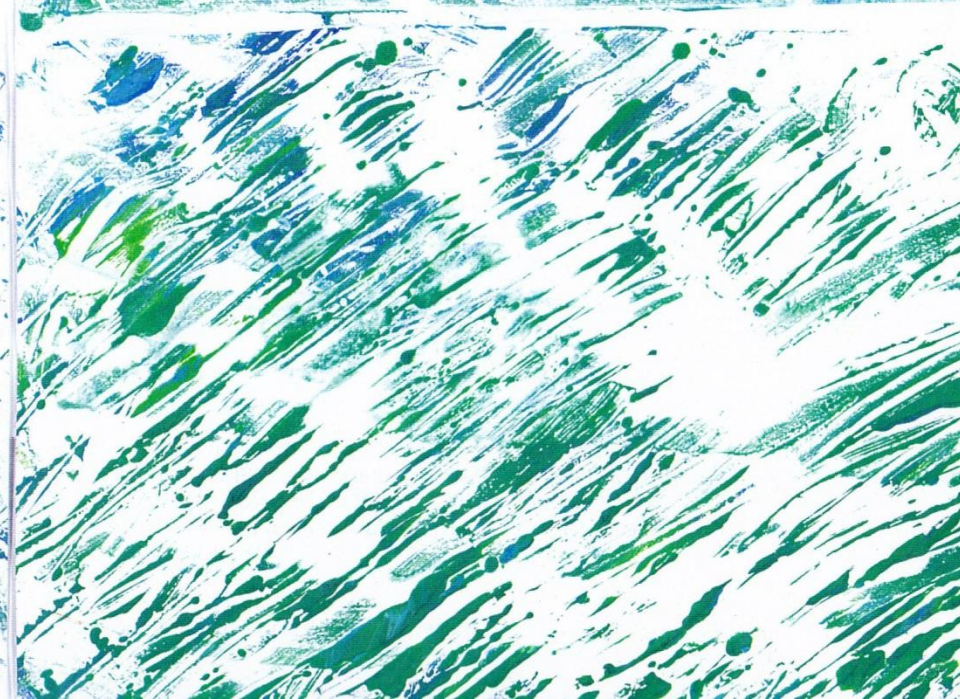
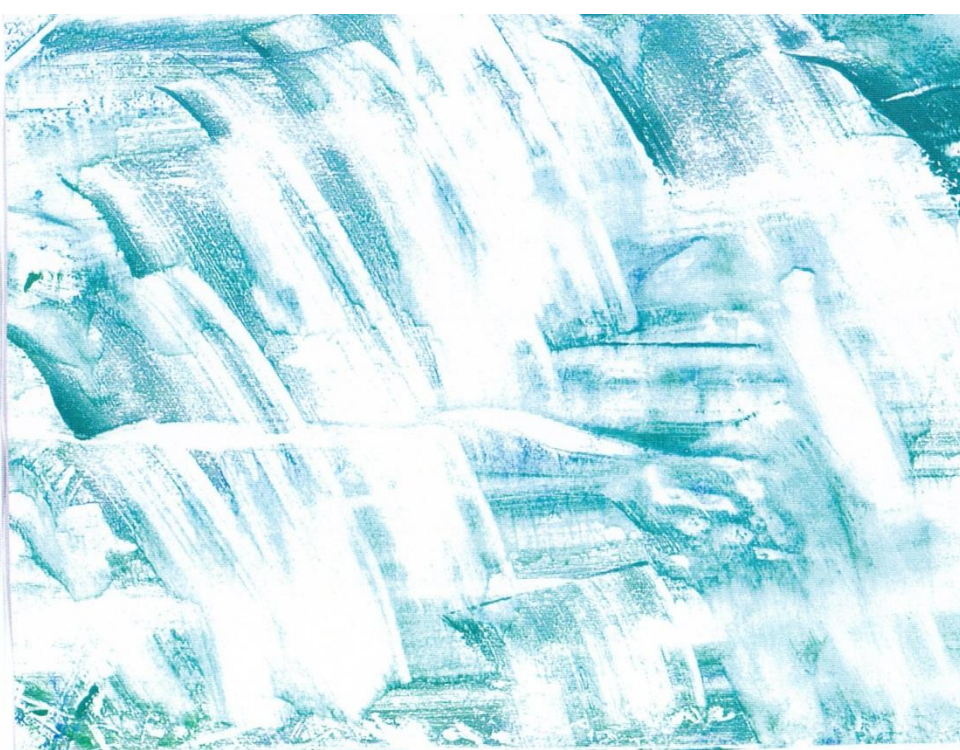
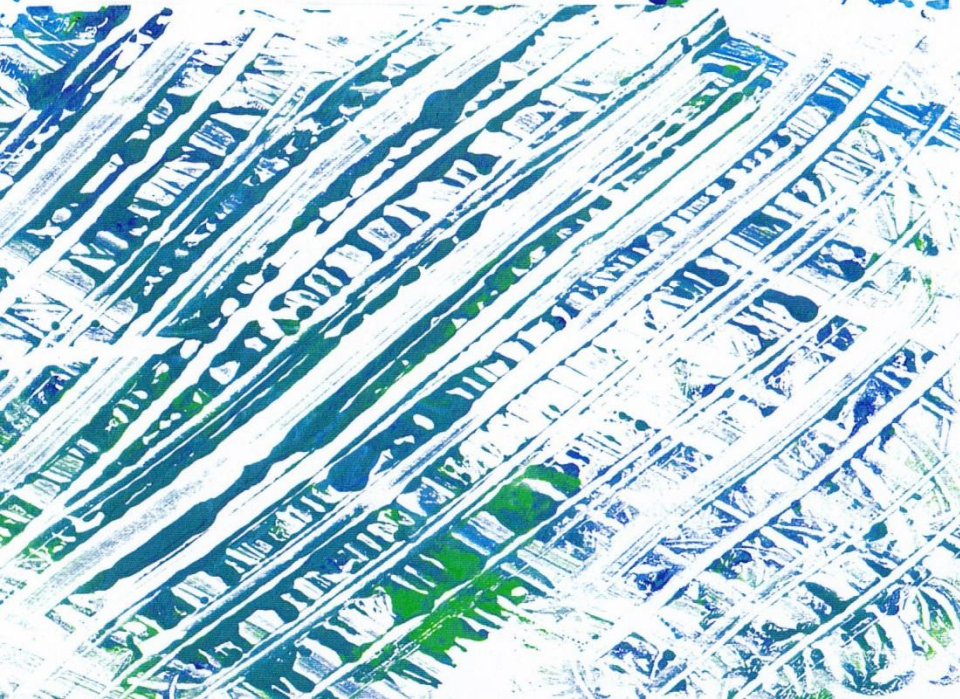
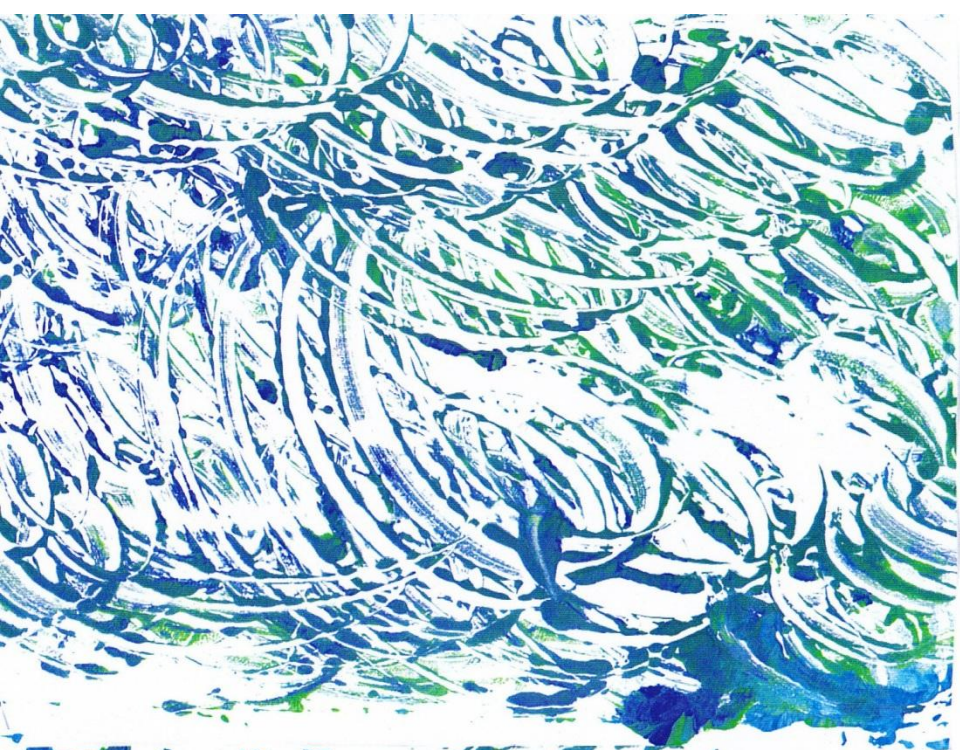
Aluspind kaetakse tihedalt värviga. Sinna peale pannakse õhem paber, võib ka riie, kuhu joonistamisel surutakse ning alusplaadilt trükib värv joonistatud kujundi peegelpildis paberile. See tehnika sarnaneb kopeerpaberi kasutamisele – tekib joonistatud positiiv ja negatiiv trükitud paberile. Joonistamiseks sobivad pliiatsid, pintslivarred, võib joonistada ka sõrmega.

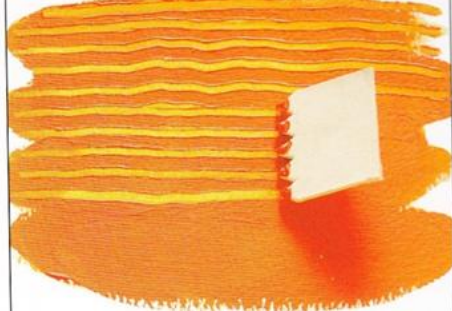
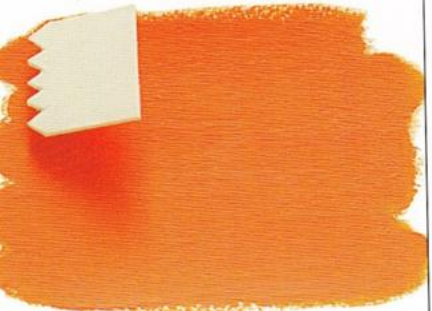
Tehnika joon on tundlik ja meenutab graafikat.

Kui kasutada mitteimavaid pabereid, kilejaid materjale, saab mitu tõmmist. Mitmevärvilise töö saamiseks kaetakse alusplaat vastavalt.

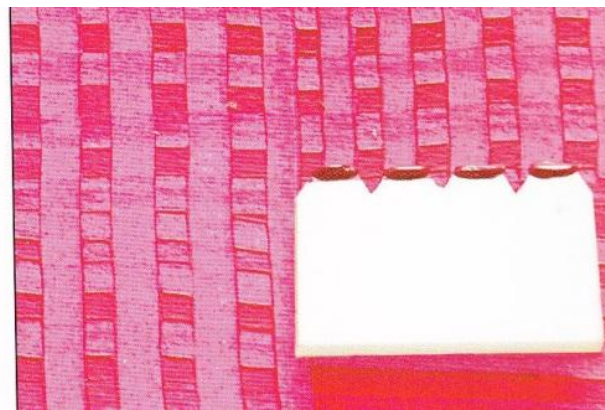
- Katseta otse tuubist värvidega aluse peale ja joonista plastikkaartidega, kammidega mustreid
- proovi trükkida erinevatele paberitele, kangale (kuivale), marlile (hiljem tärgelda), kilele

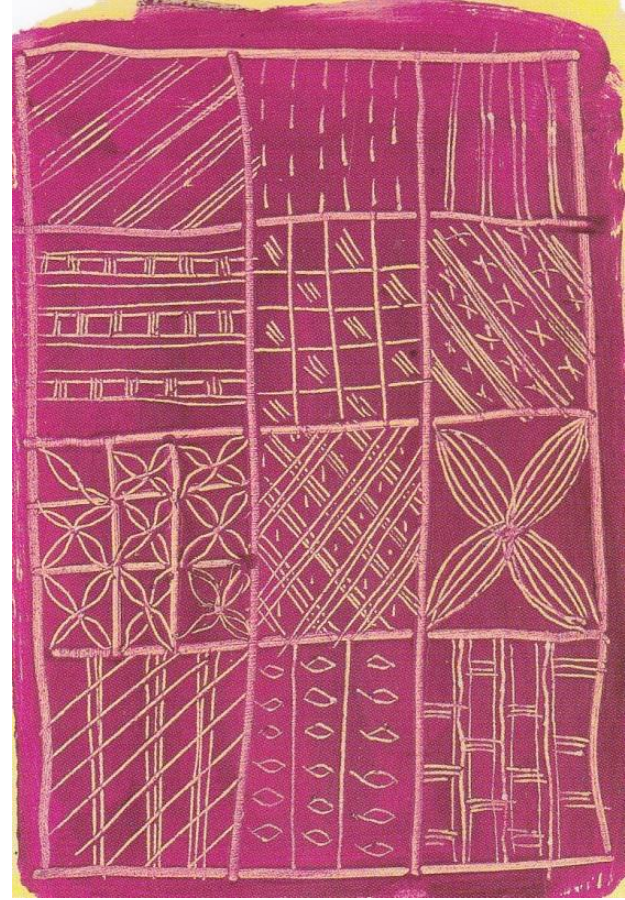
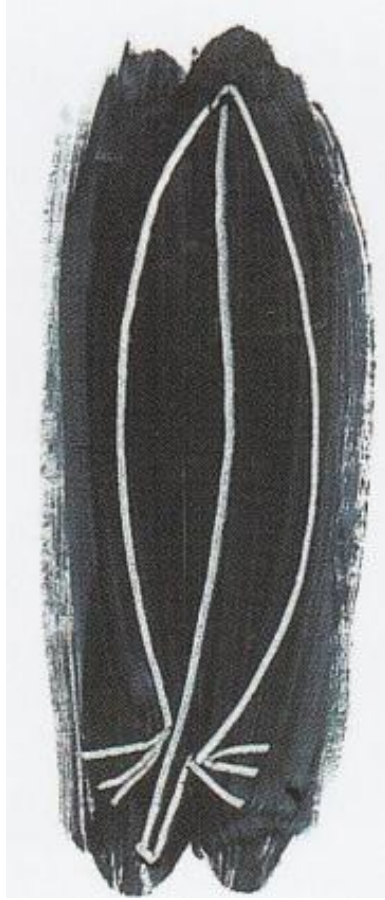

**Hambaharjaga ja papist
kammidega tausta tõmbamine .
Kata eelnevalt taust värviga.**

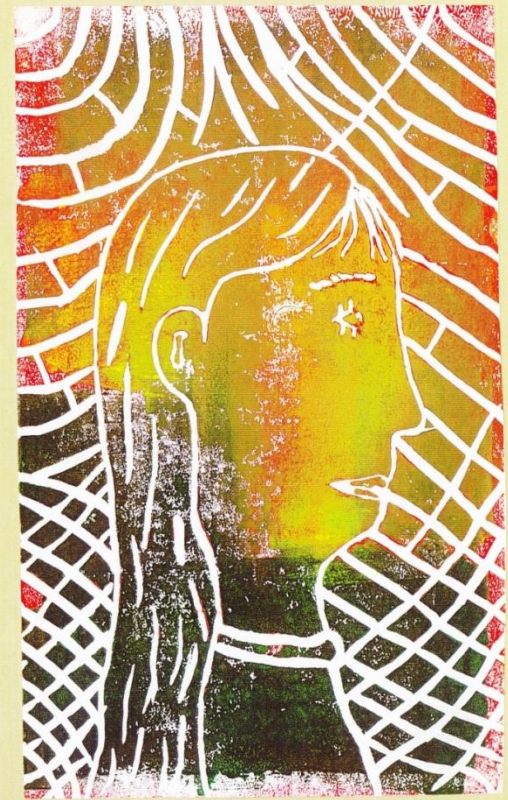

Linoollõige

Linoollõige trükkimise tehnika, kus klišeeks lõigatakse linoolitüki sisse linoolinugadega kujund, pilt. Kliše kaetakse värvirulli abil kas ühe või mitme õhukese värviga, soovitatavad on trükivärvid. Värvitud kliše pannakse paberi peale ja lastakse läbi trükirulli. Pildi trükivad need kohad, mis ei ole süvendatud. Trükitav pind on kontrastne, kuna lõigatud jooned on jämedad, nende iseloomu saab varieerida, kui lõigata erinevate nugadega. Linoolinuga on U, V kujulisi, kandilisi, korraliku joone annab terav nuga. Lõikamisel tuleb lõigata endast eemale, avaldada ühtlalt survet noale. Mõnikord võib nuga käest libiseda, tuleb ettevaatlik olla.

Linoollõikes saab teha mitmeid tõmmiseid, kui mõni koht trükipresse raskuse all ära vajub, saab seda noaga süvendada.

Puulõige

Puulõige on veelgi vanem tehnika, kuna puit kui materjal on loodusest alati käepärast võtta olnud. Trükiplaadi tegemise põhimõte on sama, mis linoollõike puhul. Lisaks hakkab trükkimisel kaasa mängima puu pinna muster, kas on piki või risti kiudu. Oluline on, et puuplaat oleks hästi siledaks lihvitud, muidu jääb värv plaadi külge. Trükkimiseks sobib ka immutatud puit. Kujundi sisselõikamisel on lihtsam piki kiudu lõikamine, siis ei eemaldu nii palju pindusid. Puulõikes saab teha samuti mitmeid tõmmiseid, lõpptulemus on veelgi kontrastsem ja jooned konarlikumad

Silindriga trükkimine

Vanas Sumeris kasutati silinderpitsateid omanike allkirjade, reljeefide kaunistamisel. Rullid olid tikutoosi pikkused, kõvast kivimist. Enne trükipresside leiutamist tehti käsitsi tapeeti silinderrullide abil. Valmistame trükirulli puust taignarullist, nõuab korralikku ja täpset eeltööd.

- mõõda valge paber ümber taignarulli lõika see täpselt parajaks
- joonista soovitud muster- oluline on mustri täpne kordumine, et jätku koht läheks ühe rulli keerust sujuvalt järgmise keeruga edasi
- paljunda oma mustrit ja proovi neid jätkata, vaata kas mustri lõpp sobib järgmise algusega
- kui oled saanud mustri jooksmas, pane rulli ümber kopeerpaber, kinnita teibiga muster ja kanna pliiaatsiga puurullile
- eemalda paberid ja kontrolli, kas kõik jooned on hästi näha, vajadusel korrigeeri tindipliiaatsiga
- lõika paberinoaga kõik jooned üle ja alusta U kujulise linoolinoaga süvendamist- umbes 2 mm sügavuselt- lõika alati märgitud joonte suunas
- kui oled trükirulli valmis saanud, kata see lakiga ning lase kuivada

Trükkimiseks tupsuta rull värviga kokku ja alusta rullimist, katseta erinevaid värve, pabereid puhasta alati peale trükkimist rull korralikult, kasuta White Spiritit

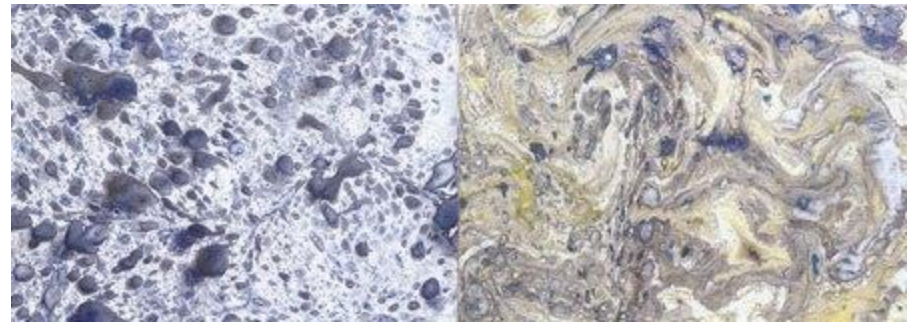

Tilgatrükk

Kõige paremini sobivad vees mittelahustuvad värvid, tušš, lahusti. Värve saab ka ise segada- 2 tlusikat pulbervärvi segada 2 tlusika õliga ja üks teelusikas mineraalset tärpentini. Sellise värvisegu kuivamine võtab aega mitu päeva.

Veel vajad tilgatrüki jaoks vajad suurt madalaservalist anumad, lauakatet, kummikindaid, puutikku ja õhukesi pabereid.

- Täida veega pool anumad, pane kätte kummikindad
- tilguta puutikuga vette erinevaid värve- värvid jäävad veepinnale ja hakkavad moodustama huvitavaid kujundeid
- pane paber veepinnale, hoia diagonaalsetest otsadest ja korja sealt muster paberile
- hoia paberit umbes pool minutit ja tõmba siis ettevaatlikult veest külje poole välja
- Pane paber kuivama

Marmorpind

- Korrapärasema marmorpinna saamiseks tuleb vettetilgutatud värvid puupulgakesega kenasti mustrisse tõmmata.
- Samuti saab värvitilgakestest erinevaid kujundeid vormida
- Marmoriseerimine on vana traditsioon ilupaberite valmistamiseks. Seda on teinud kunstnikud spetsiaalsete vahenditega, põhiliselt tulemus sõltubki värvide koostisest, segude vahekorrast, vee pehmusest ja mustrite, pindade joonistamisest.
- Värvide segamisel on mõttekas teha seda tasahaaval ja katsetada eraldi enne tööle asumist.
- Marmoriseerida on võimalik vesivärvidega ja vees mittelahustuvate õli ja trükivärvidega.
- Vesi, millega värve lahustada peaks olema pehme, parim on destilleeritud vesi. Õli, mis lisatakse värvidele, muudab nad veepinnal püsivateks.
- Vesivärvidega töötamisel sega värvid eraldi topsis, lisa pigmendile vett, kuni värvilahus on sama vedel nagu piim. Lisa pulgakesega tilk õli ja sega hoolikalt. **Proovi värvi paksust** – pane taldrikule ajaleht ja tilguta sinna värvi. Kui värv vajub läbi lehe, lisa veel õli kuni värvitilk valgub laiali munakollase suuruse ringina. Kui värv liiga kiirest laiali jookseb, lisa pisut värvi. Proovi sarnaselt läbi kõik värvisegud.
- Õlivärvide lahjendamisel tärpentiiniga, katseta samuti nende voolavust.
- Veepinna puhastamiseks enne uute värvide lisamist, korja majapidamispaberiga sealt värvilaigud ära. Kuivata paberid toatemperatuuril ajalehtede peal.

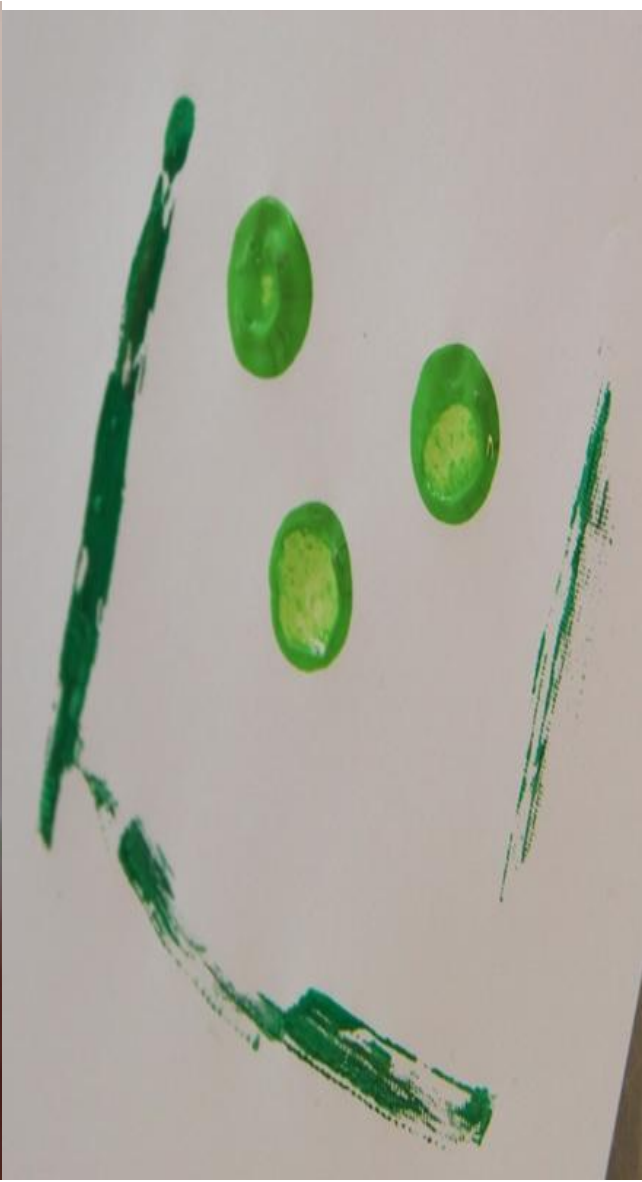
Kuivnõel

Graafiline tehnika, mida saab lihtsamini plastmassplaadile kriipides trükkida. Joonista valmis mitu kavandit ja vali nende hulgast sobiv.

- kopeeri kavand peegelpildiks- pane lauale paber, kopeeri kopeeriva poolega üles ja oma kavand peale
- joonista kavand veel kord pliiatsiga üle ja teisele poolele kopeerub peegelpilt
- joonista peegelpilt puhtale plastikplaadile
- alusta nõelaga joonise kraapimist, hoia nõel veidi kaldu. Hoia kätt kindlalt, sest iga joon jätab pärast jälje
- Võid meelega kriipida kontuurid mitmekordseks- tumedamate kohtade juures kriibi rohkem, heledaid, puhtaid pindasid ära kraabi
- kanna plaadile värv tampooniga, vajuta värvi poolringselt, et see imbuks joonte sisse
- kui plaat on üleni värviga koos, pühi puhta tampooniga üleliigne värv plaadilt
- värv jääb vaid joonte sisse
- pane plaadile niisutatud paber ja hõõru pealtpoolt tugevasti ning ühtlaselt
- ühe värviga saab enamasti kuni kolm tõmmist, nummerda need

Portree

Maastik

Sulega trükkimine

Karpidega majad- linn

Trükkimine

1. Pintsli trükk- 6 võimalust
2. Templid- 6 võimalust
3. Papiga – 6 võimalust
4. Torupitsat- 4 võimalust
5. Švammitrükk
6. Niiditrükk
7. Plärtsutrükk
8. Kahvlitrükk
9. Kile- ja mullikile
10. Kuulitrükk
11. Pitsitrükk
12. Näpu- käetrükk- **kalender**
- 13. Portree**
- 14. Linnapilt**
- 15. Maastik**